תלמוד ירושלמי · סדר מועד

תלמוד ירושלמי סוכה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

תלמוד ירושלמי סוכה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/תלמוד-ירושלמי-סוכה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 9
הלכה ג 9
הלכה ד 10
הלכה ה 10
הלכה ו 11
הלכה ז 11
הלכה ח 12
הלכה ט 12
הלכה י 12
הלכה יא 13
הלכה יב 13
פרק ב 14
הלכה א 14
הלכה ב 14
הלכה ג 14
הלכה ד 15
הלכה ה 16
הלכה ו 17
הלכה ז 17
הלכה ח 18
הלכה ט 19
הלכה י 19
פרק ג 19
הלכה א 19
הלכה ב 21
הלכה ג 21
הלכה ד 21
הלכה ה 22
הלכה ו 23
הלכה ז 23
הלכה ח 24
הלכה ט 24
הלכה י 24
הלכה יא 25
הלכה יב 26
פרק ד 27
הלכה א 27
הלכה ב 27
הלכה ג 28
הלכה ד 29
הלכה ה 29
הלכה ו 30
הלכה ז 32
פרק ה 32
הלכה א 32
הלכה ב 34
הלכה ג 35
הלכה ד 36
הלכה ה 37
הלכה ו 37
הלכה ז 38
הלכה ח 39

פרק א

הלכה א

משנה: סוּכָּה שֶׁהִיא גְבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה. וְרִבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. וְשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְשֶׁאֵין לָהּ שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת וְשֶׁחַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצִּלָּתָהּ פְּסוּלָה.

הלכה: סוּכָּה שֶׁהִיא גְבוֹהָה כול'. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהּ סְתָם. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רַב. וְרַבָּנִן יָלְפִין לָהּ מִפִּיתְחוֹ שֶׁלְהֵיכָל. וְרִבִּי יוּדָה יְלִיף לָהּ מִפִּתְחוֹ שֶׁלְאוּלָם. אִם מִפִּתְחוֹ שֶׁלְאוּלָם דַּיּוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. פִּתְחוֹ שֶׁלְאוּלָם גּוֹבְהוֹ אַרְבָּעִים אַמָּה. וְרָחְבּוֹ עֶשְׂרִים אַמָּה. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. אֲפִילּוּ אַרְבָּעִים חֲמִשִּׁים אַמָּה. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. אֲפִילּוּ מֵאָה אַמָּה. אָמַר רִבִּי אַבִּין. רִבִּי יוּדָה כְּדַעְתֵּיהּ וְרַבָּנִן כְּדַעְתְּהוֹן. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. וְכֵן גְּשָׁרִים הַמְפוּלָּשִׁין מְטַלְטְלִין תַּחְתֵּיהֶן בַּשַּׁבָּת. דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. הֵיךְ מַה דְאַתְּ אָמַר תַּמָּן. אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַתִּקְרָה כְּאִילּוּ הִיא יוֹרֶדֶת וְסוֹתֶמֶת. כָּךְ אַתְּ אָמַר הָכָא. אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַמַּלְתֵּירָה כְּאִילּוּ הִיא יוֹרֶדֶת וְסוֹתֶמֶת. הִיא דַעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוּדָה בְּסוּכָּה הִיא דַעְתֵּיהּ בְּמָבוֹי. הִיא דַעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִן בְּסוּכָּה הִיא דַעְתְּהוֹן בְּמָבוֹי. וְלֹא דַמְיָיא. יֵשׁ דְּבָרִים כְּשֵׁרִים בַּסּוּכָּה וּפְסוּלִים בְּמָבוֹי כְּשֵׁירִים בְּמָבוֹי וּפְסוּלִים בַּסּוּכָּה. דּוּקְרָנִין כְּשֵׁירִים בַּסּוּכָּה וּפְסוּלִין בְּמָבוֹי. וְתַנֵּי כֵן. הֲבִיא אַרְבָּעָה דֻּקְרָנִין וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן. בַּסּוּכָּה כָּשֵׁר וּבְמָבוֹי פָּסוּל. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. בִּגְבוֹהִין שְׁלֹשָׁה לְמַעֲלָה מִכּוֹתְלֵי הַמָּבוֹי. אֲבָל אִם אֵינָן גְּבוֹהִין שְׁלֹשָׁה לְמַעֲלָה מִכּוֹתְלֵי הַמָּבוֹי כָּשֵׁר. בְּשֶׁאֵין בָּהֶן רוֹחַב אַרְבָּעָה. אֲבָל אִם יֵשׁ בָּהֶן רוֹחַב אַרְבָּעָה אֲפִילּוּ גְבוֹהִין כַּמָּה כָּשֵׁר. דְּפָנוֹת כְּשֵׁירוֹת בַּסּוּכָּה וּפְסוּלוֹת בְּמָבוֹי. וְתַנֵּי כֵן. שְׁתַּיִם כְּהִילְכָתָן וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טֶפַח. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁתַּיִם שֶׁלְאַרְבָּעָה אַרְבָּעָה טְפָחִים וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טֶפַח כָּשֵׁר. וּבְמָבוֹי עַד שֶׁיְּהֵא מְגוּפָּף מֵאַרְבַּע רוּחוֹתָיו. רָחַב מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת. בַּסּוּכָּה כָּשֵׁר וּבְמָבוֹי פָּסוּל. הִדְלָה עָלֶיהָ אֶת הַגֶּפֶן אֶת הַדְּלַעַת וְאֶת הַקִּיסוֹס וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּיו פְּסוּלָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. עַל בֵּית סָאתַיִם. אֲבָל יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם נַעֲשֵׂית כְּמַחְיָצָה שֶׁהוּקְפָּה זְרָעִים. שֶׁאֵין מוּתָּר לְטַלְטֵל בָּהּ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. חַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצִּלָּתָהּ. בַּסּוּכָּה פְּסוּלָה. בְּמָבוֹי כָּשֵׁר. סוּכָּה מְקוּרָה פְּסוּלָה. מָבוֹי מְקוּרֶה כָּשֵׁר. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. לֹא סוֹף דָּבָר מְקוּרֶה. אֶלָּא אֲפִילּוּ נָתַן מְלַתֵּרָה וְיֵשׁ בָּהּ רוֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים מַתֶּרֶת אֶת הַמָּבוֹי.

אִילּוּ בַיִת שֶׁהוּא גְבוֹהַּ מִכַּמָּה שֶׁמָּא אֵינוֹ חַייָב בְּמַעֲקֶה. אֵינוֹ חַייָב בִּמְזוּזָה. אֶלָּא בַיִת מְקוּרֶה. אֵין סוּכָּה מְקוּרָה. מָצִינוּ סִיכּוּךְ שֶׁהוּא כְקִירוּי. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. הִרְחִיק אֶת הַסִּיכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. אֶלָּא בַיִת מְגוּפָּף וְאֵין סוּכָּה מְגוּפָּפֶת. וַהֲרֵי אֶכְסֶדְרָה שֶׁנִּפְרְצָה בִּמְלוֹאָהּ לִרְשׁוּת הָרַבִּים. רִבִּי אִילָא [בְּשֵׁם] רַב וְרִבִּי יוֹחָנָן תְּרֵיהוֹן אָמְרִין.

מְטַלְטְלִין בְּכוּלָּהּ. מַאי כְדוֹן. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. הַתּוֹרָה אָמְרָה בַּסּוּכוֹת תֵּשְׁבוּ. עַד עֶשְׂרִים אַמָּה אַתְּ יוֹשֵׁב בְּצִילָּהּ שֶׁלְּסוּכָּה. מֵעֶשְׂרִים אַמָּה וּלְמַעֲלָן אַתְּ יוֹשֵׁב בְּצִילָּן שֶׁלְּדַפְנוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. בִּנְתוּנָה לְמַעֲלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לַדַּפְנוֹת. אֲבָל אִם הָיְתָה נְתוּנָה לְמַטָּה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לַדַּפְנוֹת כְּשֵׁירָה. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵה. עַל דַּעְתָּךְ דְּאַתְּ אָמַר. בַּדַּפְנוֹת הַדָּבָר תָּלוּי. נִיתְנֵי. סוּכָּה שֶׁהִיא נְתוּנָה לְמַעֲלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה לַדַּפְנוֹת פְּסוּלָה. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב. בְּשֶׁאֵינָהּ מַחֶזֶקֶת אֶלָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנוֹ. אֲבָל אִם הָיְתָה מַחֶזֶקֶת יוֹתֵר כְּשֵׁירָה. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יֹאשִׁיָּה. בְּשֶׁאֵין דַּפְנוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ. אֲבָל אִם הָיוּ דַּפְנוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ כְּשֵׁירָה. וְהָא מַתְנִיתָא פְלִיגָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה. מַעֲשֶׂה בְסוּכָּתָהּ שֶׁלְּהֵילֵנִי הַמַּלְכָּה בְלוֹד שֶׁהָיְתָה גְבוֹהָה יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים אַמָּה וְהָיוּ חֲכָמִים נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין בָּהּ וְלֹא אָמַר אָדָם דָּבָר. אָמְרוּ לוֹ. מִפְּנֵי שֶׁהִיא אִשָּׁה וְאֵין אִשָּׁה מְצַוָּה עַל הַמִּצְוֹת. אָמַר לָהֶן. אִם מִשָּׁם רְאָיָיה וַהֲלֹא שִׁבְעָה בָנִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָיוּ לָהּ. אִית לָךְ מֵימַר. בְּסוּכָּתָהּ שֶׁלְּהֵילֵנִי בְּשֶׁאֵינָהּ מַחֶזֶקֶת אֶלָּא כְדֵי רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנוֹ. אֶלָּא בְּשֶׁאֵין דַּפְנוֹתֶיהָ עוֹלוֹת עִמָּהּ. מִסְתַּבְּרָא מַה דְאָמַר רִבִּי יֹאשִׁיָּה. לֵית הִיא פְלִיגָא. דְּכֵן אַרְחֵיהוֹן דַּעֲתִירַיָּיא מֵיעֲבַד דַּפְנָתָא קְלִילָן דִּי יֵיא קְרוּרָה עֲלִיל.

רַב הוֹשַׁעְיָה בָעֵי. הֲבִיא נָסָר וּנְתָנוֹ עַל גַּבֵּי חוּלְיָיה שֶׁלְּעָמוּד. פְּשִׁיטָא. אִם יָמוּד מִן הַנָּסָר יֵשׁ כָּאן עֶשְׂרִים אַמָּה. אִם יָמוּד מִן הַקַּרְקַע אֵין כָּאן עֶשְׂרִים אַמָּה. מָה אַתְּ עָבִיד לֵיהּ. כָּאֲוִיר פָּסוּל. כִּסְכָּךְ פָּסוּל. אֵין תַּעֲבִדִינֵיהּ כָּאֲוִיר פָּסוּל פּוֹסֵל בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֵין תַּעֲבִדִינֵיהּ כִּסְכָּךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְאַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם חִזְקִיָּה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ. סְכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְאַרְבַּע אַמּוֹת. שֶׁלֹּא בָא אֶלָּא לְהֵיתִירָהּ שֶׁלְּסוּכָּה. אָמַר רִבִּי מְיַישָׁא. וּתְמִיהַּ אֲנָא הֵיךְ רַב הוֹשַׁעְיָה צְרִיכָה לֵיהּ. וְלָמָּה לֹא יְלִיף לָהּ מִן הָדָא דְּרִבִּי בָּא בַּר מָמָל. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. הַמְשַׁלְשֵׁל דְּפָנוֹת מִלְמַעְלָן לְמַטָּן. אִם גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. וְאָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּצִילָּן שֶׁלְּדַפְנוֹת. אֲבָל אִם הָיָה יוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּצִילָּן שֶׁלְּדַפְנוֹת כְּשֵׁירָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. לֵית הָדָא דְּרִבִּי בָּא בַּר מָמָל אוֹלְפָן. מִן מַתְנִיתָן יְלִיף לָהּ רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. כְּצוֹצְטְרָא שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַיָּם אֵין מְמַלִּין הֵימֶינָּה בַּשַּׁבָּת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ מְחִיצָה גְבוֹהָ עֲשָׂרָה טְפָחִים בֵּין מִלְמַעְלָן בֵּין מִלְמַטָּן. וְאָמַר רִבִּי זְעוּרָה רַב יְהוּדָה בְשֵׁם רַב. וְהִיא שֶׁתְּהֵא מְחִיצָה מְשׁוּקַעַת בַּמַּיִם כְּמִלּוֹאוֹ שֶׁלְּדֶלִי. וְלֹא דָמְיָא. יַם כַּרְמְלִית הִיא. אֵינָהּ לֹא רְשׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא רְשׁוּת הָרַבִּים. בְּרַם הָכָא הַתּוֹרָה אָמְרָה בַּסּוּכוֹת תֵּשְׁבוּ. מִקַּרְקַע סוּכָּה אַתְּ מוֹדֵד עֶשְׂרִים אַמָּה.

הָיְתָה (לְמַעְלָן) [לְמַטָּה] מֵעֲשָׂרָה וְתוֹלֶה בָהּ עִיטּוּרִין שֶׁהֵן רְאוּיִין לְסַכֵּךְ בָּהֶן. מְמַעֲטִין בָּהּ לַפְּסוּל. וְאִם לָאו מְמַעֲטִין בָּהּ לַכְּשֵׁר. הָיְתָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה וְתוֹלֶה בָהּ עִיטּוּרִין

שֶׁהֵן רְאוּיִין לְסַכֵּךְ בָּהּ. מְמַעֲטִין בָּהּ (לַפְסוּל) [לַכּוֹשֶׁר]. וְאִם לָאו מְמַעֲטִין בָּהּ (לַכּוֹשֶׁר) [לַפְסוּל]. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי כְּשֵׁם שֶׁאָמְרוּ לְמַעֲלָן כָּךְ אָמְרוּ לְמַטָּן. קַשׁ וְתֶבֶן אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ. עָפָר וּצְרוֹרוֹת מְמַעֲטִין בָּהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן. עָלוּ בוֹ עֲשָׂבִים אֵין מְמַעֲטִין בָּהּ. מְנַיִין לְמַעֲלָה מֵעֲשָׂרָה שֶׁהִיא רְשׁוּת אַחֶרֶת. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת. וְכָתוּב. אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מַה דִיבּוּר שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן רְשׁוּת אַחֶרֶת אַף דִּיבּוּר שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן רְשׁוּת אַחֶרֶת. וַאֲרוֹן לֹא תִשְׁעָה טְפָחִים הוּא. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרִין. וְכַפּוֹרֶת טֶפַח. רִבִּי זְעוֹרָה בָעֵי. מְנַיִין לַכַּפּוֹרֶת שֶׁהִיא טֶפַח. תַּנָּה רִבִּי חֲנִינָה בֶּן שְׁמוּאֵל. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ נָתְנָה הַתּוֹרָה מִידָּה אוֹרְכָן וְרָחְבָן וְשִׁיעוּר קוֹמָתָן חוּץ מִן הַכַּפּוֹרֶת שֶׁנִּתְנָה הַתּוֹרָה מִידַּת אָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ וְלֹא נָתְנָה שִׁיעוּר קוֹמָתָהּ. וּנְלַמְּדֵינָהּ מִכְּלֵי קָטָן שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. וְעָשִׂיתָ לוֹ מִסְגֶּרֶת טוֹפַח סָבִיב. מַה כָּאן טֶפַח אַף כָּאן טֶפַח. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא וְעָשִׂיתָ זֵר זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב. מַה כָּאן כָּל שֶׁהוּא אַף כָּאן כָּל שֶׁהוּא. מַאי כְדוֹן. רַב אָחָא בַּר יַעֲקֹב אָמַר. פְּנֵי. אֵין פְּנֵי פְּחוּתִים מִטֶּפַח.

רִבִּי יוֹסֵה בָּעֵי. אִילּוּ מִגְדָּל שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הַבַּיִת גָּבוֹהַּ כַּמָּה. שֶׁמָּא אֵינוֹ מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לַבַּיִת וּמִן בַּיִת לְתוֹכוֹ. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מְרַבֵּעַ לָהֶן אֶת הָרוּחוֹת אֲנָן קַיָּימִין. נִיחָא כְמָאן דְּאָמַר. בָּאַמַּת שִׁשָּׁה. בְּרֹם כְּמָאן דְּאָמַר. בָּאַמַּת חֲמִשָּׁה. וַאֲרוֹן לֹא שִׁבְעָה טְפָחִים וּמֶחֱצָה הוּא. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק. חַד יְלִיף לֵהּ מִן הָאָרוֹן. וְחוֹרָנָה יְלִיף לֵהּ מִן הָעֲגָלוֹת. [וְלָא יָדְעִינָן מָאן דְּיִלִּיף לֵהּ מִן הָאָרוֹן וּמָאן דְּיִלִּיף לֵהּ מִן הָעֲגָלוֹת.] מִסְתַּבְּרָא דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי יְלִפִּין לֵהּ מִן הָאָרוֹן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. [אֲרוֹן תִּשְׁעָה] וְכַפּוֹרֶת טֶפַח. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק יְלִיף מִן הָעֲגָלוֹת. רִבִּי זְעוּרָה בָעֵי. מְנַיִין לָעֲגָלוֹת שֶׁהֵן גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וַאֲפִילּוּ תֵּימַר. גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה. לֹא כֵן תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי נְחֶמְיָה. צָב כְּמִין קַמָּרְסָטָה הָיוּ. אִילּוּ חוֹר בְּרֹאשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחַב אַרְבָּעָה שֶׁמָּא אֵינוֹ אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִתּוֹכוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ. אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ מוֹשִׁיטִין אֶת הַקְּרָשִׁים מִזּוֹ לָזוֹ תְּרוּטוֹת הָיוּ.

תַּנֵּי. רִבִּי אוֹמֵר. אַרְבַּע אַמּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבָּעָה דְּפָנוֹת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. אַרְבָּעָה דְּפָנוֹת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת. וְכֵן הָיָה רִבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּיב בְּמְזוּזָה. [אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת.] מִסְתַּבְּרָא דְּרִבִּי יְהוּדָה יוֹדֶה לְאֵילֵּין רַבָּנִן וְאֵילֵּין רַבָּנִן לֹא יוֹדוֹן לְרִבִּי יְהוּדָה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת וְאַרְבַּע דְּפָנוֹת שֶׁהִיא פְטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה וְאֵינָהּ טוֹבֶלֶת בְּמַעְשְׂרוֹת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. אַרְבַּע. וְרַבָּנִן אָמְרֵי. שָׁלֹשׁ. מַה טַעֲמוֹן דְּרַבָּנִן. סֻכּוֹת סֻכּוֹת הֲרֵי שָׁלֹשׁ. אַחַת לְמַעֲלָן וּשְׁתַּיִם לְמַטָּן וְהַשְּׁלִישִׁית מִדִּבְרֵיהֶן. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. סֻכַּת

סֻכַּת סוּכּוֹת מָלֵא הֲרֵי אַרְבַּע. אַחַת לְמַעֲלָן וְשָׁלֹשׁ לְמַטָּן וְהָרְבִיעִית מִדְּבָרֵיהֶן. רִבִּי חִייָה בַּר אָדָא אָמַר. תְּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר טַעֲמוֹן דְּרַבָּנִן וְחוֹרָנָה אָמַר טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. מַה טַעֲמוֹן דְּרַבָּנִן. וְסוּכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב. הֲרֵי אַחַת לְמַעֲלָן. [סוּכּוֹת] סוּכּוֹת סוּכּוֹת הֲרֵי שָׁלֹשׁ. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. וְסוּכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב. הֲרֵי אַחַת לְמַעֲלָן. סֻכַּת סֻכַּת סוּכּוֹת מָלֵא הֲרֵי אַרְבַּע. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין שְׁמָעִין טַעֲמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְטַעֲמוֹן דְּרַבָּנִן מִן הָדֵין קְרִייָא. וְסוּכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מֵחוֹרֶב. הֲרֵי אַחַת. וּלְמַחְסֶה וּלְמִסְתּוֹר. הֲרֵי שְׁתַּיִם. מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר. רַבָּנִן עָבְדִין מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר אַחַת. רִבִּי שִׁמְעוֹן עָבַד מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר שְׁתַּיִם.

וְתַנֵּי כֵן. שְׁתַּיִם כְּהִילְכָתָן וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טָפַח. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שְׁתַּיִם שֶׁלְאַרְבָּעָה אַרְבָּעָה טְפָחִים וְהַשְּׁלִישִׁית אֲפִילּוּ טָפַח כָּשֵׁר. רַב הוֹשַׁעְיָה בָעֵי. אוֹתָן שֶׁלְטָפַח שֶׁנִּתְנָן בָּאֶמְצַע מָהוּ. חָזַר וְאָמַר. אוֹתָן שֶׁלְאַרְבָּעָה טְפָחִים שֶׁנִּתְנָן בָּאֶמְצַע מָה הֵן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. כְּהָדֵין עוֹבְדָא אַתָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא וְאַכְשַׁר. וְתַנֵּי כֵן. חָצֵר שֶׁהָעֲמוּדִין מַקִּיפִין אוֹתָהּ הֲרֵי הָעֲמוּדִים כִּדְפָנוֹת. וְהָא מַתְנִיתָא פְלִיגָא. עֲשׂוּיוֹת כְּהִילְכָתָן כְּשֵׁירוֹת. שֶׁלֹּא כְהִילְכָתָן פְּסוּלוֹת. סָבְרִין מֵימַר בָּאֶמְצַע. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. אֵילּוּ שֶׁלֹּא כְנֶגֶד אֵילּוּ. רַב אָמַר. אוֹתָהּ שֶׁלְּטָפַח צְרִיכָה שֶׁתְּהֵא מְשׂוּכָּה מִן הַכּוֹתֶל טֶפַח. שְׁמוּאֵל אָמַר. אֲפִילּוּ כְנוּסָּה כַּמָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא יוֹצָא. רִבִּי בָּא חִינְנָה בַּר שָׁלֶמְיָה רַב יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. אֲפִילּוּ כְנוּסָּה כַּמָּה רוֹאִין אוֹתָהּ כְּאִילּוּ הִיא יוֹצָא. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא אָמַר. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. חַד כְּהָדֵין וְחַד כְּהָדֵין. כְּהָנָא וְאַסָּא עָלוּן וַהֲווֹן קוֹמֵי רַב כְּהָדָא דִּשְׁמוּאֵל. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. וְהִיא שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה בְּתוֹךְ שִׁלְשָׁה טְפָחִים כִּלְחַיִים. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא. נָעַץ אַרְבַּע קָנִים בְּאַרְבַּע זָוִיוֹת שֶׁל כֶּרֶם וְקָשַׁר גָּמִי מִלְמַעֲלָן מַצִּיל מִשֵּׁם פֵּיאָה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כִּמְחִיצַת שַׁבָּת כֵּן מְחִיצַת כִּלְאַיִם. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אֶצֶל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לִנְגִינַר וְהָרְאָהוּ שָׂדֶה אַחַת וּבֵית רָתָה הָיְתָה נִקְרֵאת וְהָיוּ שָׁם פְּרִצוֹת יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר וְהָיָה נוֹטֵל [אָעִים] וְסוֹתֵם וְדוּקְרָנִים וְסוֹתֵם עַד שֶׁמִּיעֵטָן פָּחוּת מֵעֶשֶׂר. אָמַר. כֵּיצַד כֵּן מְחִיצַת שַׁבָּת. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. מוֹדֶה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ לְעִנְיַן שַׁבָּת [שֶׁאֵין] הַפֵּיאָה מַצֶּלֶת יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אָמַר רִבִּי חַגַּיי. מַתְנִיתָא אָמְרָה [כֵּן]. מַקִּיפִין שִׁלְשָׁה חֲבָלִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה. אִם אוֹמֵר אַתְּ שֶׁהַפֵּיאָה [מַצֶּלֶת] יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר דַּייוֹ חֶבֶל אֶחָד.

רִבִּי יוֹנָה אָמַר. רַב הוֹשַׁעְיָה בָעֵי. הָדָא פֵּיאָה מָה אַתְּ אָמְרַת. מִלְמַעֲלָן. מִן הַצַּד. אֵין תֵּימַר. מִלְמַעֲלָן. כָּל שֶׁכֵּן מִן הַצַּד. אֵין תֵּימַר. מִן הַצַּד. הָא מִלְמַעֲלָן לֹא. אֵין תֵּימַר. מִלְמַעֲלָן. יְאוּת אָמַר רִבִּי חַגַּיי. אֵין תֵּימַר. מִן הַצַּד. לֹא אָמַר רִבִּי חַגַּיי כְּלוּם. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה. תִּיפְתַּר בְּעֶשׂוּיִין כְּמִין דְּקָרִים.

רִבִּי זְעוּרָא רִבִּי אֶבְדִּימָא דְחֵיפָה בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. לְגַבּוֹהַּ אֲפִילוּ עַד מֵאָה אַמָּה. אָמַר רִבִּי יוּדָן. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. לְעִנְיַין כִּלְאַיִם. אֲבָל לְעִנְיַין פֵּיאָה לֹא תְהֵא פֵּיאָה גְבוֹהָה מִן הַקּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. הִיא כִלְאַיִם הִיא שַׁבָּת. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵה. מַה בֵּין פֵּיאָה מַה בֵּין קוֹרָה. קוֹרָה מַצָּלֶת מֵרוּחַ אַחַת. פֵּיאָה אֵינָהּ מַצֶּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מְגוּפֶּפֶת מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ. וְאַתְיָא כַהִיא דְאָמַר רִבִּי זְעוּרָה בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא. פֵּיאָה אֵינָהּ מַצֶּלֶת עַד שֶׁתְּהֵא מְגוּפֶּפֶת מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ.

אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. טָוטְרַפֵּלְיוֹת שֶׁבִּבְרָמִים אָסוּר לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן מִפְּנֵי שֶׁהֵן סוֹף תִּקְרָה וְאֵין סוֹף תִּקְרָה מַצִּיל מִשֵּׁם [פֵּיאָה]. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יִרְמְיָה בְּאַרְבַּע עֲמוּדִים וַעֲלֵיהֶם אַרְבָּעָה פִּיסְטֶלְיוֹת. וְהִתִּיר לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן מִשֵּׁם פֵּיאָה. רִבִּי בּוּן וְרִבִּי בּוּן בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא. פֵּיאָה מָהוּ שֶׁתַּצִּיל בְּסוּכָּה. אָמַר לוֹן. פֵּיאָה מַצֶּלֶת בְּסוּכָּה. סוֹף סְכָךְ מָהוּ שֶׁיַּצִּיל בְּסוּכָּה. אָמַר לוֹן. אֵין סוֹף סְכָךְ מַצִּיל בְּסוּכָּה. מַה בֵּין זֶה לָזֶה. זֶה נַעֲשָׂה לְכָךְ. וְזֶה אֵינוֹ נַעֲשָׂה לְכָךְ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. כָּל אִילֵּין מִילַּיָּא לְעִנְיַין מַשָּׂא וּמַתָּן. הָא לְהוֹרוֹת אָסוּר לְהוֹרוֹת. מָה אִם סוּכָּה קַלָּה אַתְּ אָמַר אָסוּר. שַׁבָּת הַחֲמוּרָה לֹא כָל שֶׁכֵּן. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. מָאן תַּנָּא. פֵּיאָה מַצֶּלֶת. לֹא רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר לֵיהּ. אַדְּהִי תַנָּא.

נִמְצָאתָ אוֹמֵר לְעִנְיַין כִּלְאַיִם. כָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה כְסָתוּם. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה. אִם הָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד אָסוּר. מֵאַרְבָּעָה וְעַד עֶשֶׂר. אִם הָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד. כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד מוּתָּר. כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר. יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד. כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד מוּתָּר. כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר. יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. כְּנֶגֶד הָעוֹמֵד. כְּנֶגֶד הַפָּרוּץ אָסוּר.

לְעִנְיַין שַׁבָּת. כָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה כְסָתוּם. מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה. מֵאַרְבָּעָה וְעַד עֶשֶׂר. אִם הָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר. וְאִם הַפָּרוּץ רָבָה עַל הָעוֹמֵד אָסוּר. יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר. אַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ אָסוּר. רִבִּי חֲנַנְיָה רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. לֵית כָּאן מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה. יֵשׁ כָּאן פִּירְצָה שְׁלֹשָׁה. אֵין כָּאן מְקוֹם אַרְבָּעָה. מָתִיב רִבִּי מָנָא. וְהָתַנִּינָן. מַקִּיפִין בַּקָּנִים. וְקָנֶה יֵשׁ לוֹ מָקוֹם. אָמַר לֵיהּ. לָא תְתִיבִינִי פְּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה. שֶׁכָּל הַפָּחוּת מִשְּׁלֹשָׁה כְסָתוּם הוּא. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב. מִכָּל מָקוֹם. מִכְּיוָן שֶׁהָעוֹמֵד רָבָה עַל הַפָּרוּץ מוּתָּר.

רָאשֵׁי פְסָל הַיּוֹצְאִין מִן הַסּוּכָּה נִידּוֹנִין כְּסוּכָּה. רִבִּי חוּנָה בְּשֵׁם רַבָּנִן דְּתַמָּן. וּבִלְבַד עַל פְּנֵי כוּלָּהּ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי יָסָא רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וַאֲפִילוּ כְנֶגֶד הַדּוֹפָן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי חִייָא רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. וַאֲפִילוּ שֶׁלֹּא כְנֶגֶד הַדּוֹפָן. עַל

דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יָסָא נִיחָא. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי חִייָה בַּר בָּא. מָה הִיקַּלְתָּה בָהּ. חַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצֵּילָתָהּ.

וּכְשֶׁחַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצֵּילָתָהּ פְּסוּלָה. הָא מֻחֱצָה לְמֻחֱצָה כְּשֵׁירָה. סוּכָּה מְדוּבְלֶלֶת שֶׁצֵּילָתָהּ מְרוּבָּה מֵחַמָּתָהּ כְּשֵׁירָה. הָכָא אַתְּ אָמַר כְּשֵׁירָה. וְהָכָא אַתְּ אָמַר פְּסוּלָה. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. שַׁנְיָיא הִיא בְּאִילֵּן שֶׁדַּרְכּוֹ לְפַסֵּעַ.

הלכה ב

משנה: סוּכָּה הַיְשָׁנָה בֵּית שַׁמַּי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְאֵיזוֹ הִיא הַיְשָׁנָה כָּל שֶׁעָשָׂאהּ קוֹדֶם לֶחָג שִׁלשִׁים יוֹם. אֲבָל אִם עָשָׂאהּ לְשֵׁם הָחַג אֲפִילּוּ מִתְּחִילַּת הַשָּׁנָה כְּשֵׁירָה:

הלכה: סוּכָּה הַיְשָׁנָה בֵּית שַׁמַּי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. תַּנֵּי. צָרִיךְ לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר. חֲבֵרַיָּיא אָמְרֵי. טָפַח. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. כָּל שֶׁהוּא. מָאן דְּאָמַר. כָּל שֶׁהוּא וּבִלְבַד עַל פְּנֵי כוּלָּהּ. אַף בְּמַצָּה כֵן. מַצָּה הַיְשָׁנָה תַּפְלוּגְתָּא דְּבֵית שַׁמַּי וּדְבֵית הִלֵּל. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. מְכַיָּון שֶׁלֹּא עָשָׂאהּ לְשֵׁם פֶּסַח דָּבָר בָּרִיא שֶׁלֹּא דִיקְדֵּק בָּהּ. סוּכַּת הָרוֹעִים סוּכַּת הַיּוֹצְרִים כְּשֵׁירָה. סוּכַּת הַכּוּתִים. עֲשׂוּיָה כְהִילְכָתָהּ כְּשֵׁירָה. שֶׁלֹּא כְהִילְכָתָהּ פְּסוּלָה.

הָעוֹשֶׂה סוּכָּה לְעַצְמוֹ מָהוּ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת סוּכָּה. לְאַחֵר. לַעֲשׂוֹת סוּכָּה לִשְׁמוֹ. נִכְנַס לֵישֵׁב בָּהּ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסּוּכָּה. מְשֻׁהוּא מְבָרֵךְ עָלֶיהָ בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלֶיהָ עוֹד מֵעַתָּה. חָנִין בַּר בָּא בְּשֵׁם רַב. וּזְמַן. מִכַּיָּון שֶׁחֲשֵׁשֵׁיכָה מָהוּ שֶׁיְּהֵא צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רַב הוֹשַׁעְיָה אָמַר. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רִבִּי אִילָא אָמַר. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רִבִּי זְבִידָה אָמַר. צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן. רִבִּי חִייָה בַּר אַדָּא עָבִיד לֵיהּ שְׁמוּעָה. רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רִבִּי חָמָה אֲבוֹי דְּרִבִּי אוֹשַׁעְיָה. מִכַּיָּון שֶׁחֲשֵׁשֵׁיכָה צָרִיךְ לְהַזְכִּיר זְמַן.

הלכה ג

משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ תַּחַת הָאִילָן כְּאִילּוּ עָשָׂאהּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת. סוּכָּה עַל גַּבֵּי סוּכָּה הָעֶלְיוֹנָה כְּשֵׁירָה וְהַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֶלְיוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה:

הלכה: שְׁנֵי סְכָכִין זֶה עַל גַּבֵּי זֶה. הָעֶלְיוֹן חַמָּתוֹ מְרוּבָּה מִצֵּילָתוֹ. הַתַּחְתּוֹן אֵין חַמָּתוֹ מְרוּבָּה מִצֵּילָתוֹ. עַל יְדֵי זֶה וְעַל יְדֵי זֶה צִילָּתָן מְרוּבָּה מֵחַמָּתָן. כַּמָּה יְהֵא בֵּינֵיהֶן וְיִצְטָרְפוּ. תְּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר. עֲשָׂרָה. וְחוֹרָנָה אָמַר. אַרְבָּעָה. מָתִיב מָאן דְּאָמַר עֲשָׂרָה לְמָאן דְּאָמַר אַרְבָּעָה. מִשֵּׁם אוֹהֶל. מָצָאנוּ אוֹהֶל שֶׁהוּא טָפַח.

רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵין דִּיוּרִין בָּעֲלִיּוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה. מַה. דִּיוּרִין מַמָּשׁ אוֹ אֲפִילּוּ רְאוּיָה לְדִיוּרִין. מִן מַה דְתַנָּא חַד סָב קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. וַאֲפִילּוּ הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה. לֵית בַּר נַשׁ אֲמַר. אֲפִילּוּ. אֶלָּא דְהוּא מוֹדֶה עַל קַדְמַיְיתָא. הָדָא אָמְרָה. דִּיוּרִין מַמָּשׁ.

הלכה ד

משנה: פֵּירַס עָלֶיהָ סָדִין מִפְּנֵי הַחַמָּה אוֹ תַחְתֶּיהָ מִפְּנֵי הַנְּשָׁר אוֹ שֶׁפֵּירַס עַל גַּבֵּי הַקִּינוֹף פְּסוּלָה. אֲבָל פּוֹרֵס הוּא עַל גַּבֵּי נַקְלִיטֵי הַמִּטָּה׃

הלכה: תַּנֵּי. תִּילָה בָהּ קִיטְיוֹת כְּשֵׁירָה. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. מִן הַצַּד. הָא מִלְמַעֲלָן פְּסוּלָה.

אוֹ תַחְתֶּיהָ מִפְּנֵי הַנְּשָׁר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי הַנְּשָׁר. הָא שֶׁלֹּא מִפְּנֵי הַנְּשָׁר כְּשֵׁירָה.

אֲבָל פּוֹרֵשׂ הוּא עַל נַיְקְלִיטֵי הַמִּיטָּה. רִבִּי בֵּיבִי בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. שֶׁכֵּן הוּא עוֹשֶׂה חָלָל בַּאֲצִילֵי יָדָיו.

הלכה ה

משנה: הִדְלָה עָלֶיהָ אֶת הַגָּפֶן אֶת הַדַּלַּעַת וְאֶת הַקִּיסוֹס וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּן פְּסוּלָה. אִם הָיָה הַסִּיכּוּךְ הַרְבֵּה מֵהֶן אוֹ שֶׁקִּצְצָן כְּשֵׁירָה. וְזֶה הַכְּלָל דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טוּמְאָה וְאֵין גִּידּוּלָיו מִן הָאָרֶץ אֵין מְסַכְּכִין בּוֹ. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טוּמְאָה וְגִידּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ מְסַכְּכִין בּוֹ׃

הלכה: רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב. וְהוּא שֶׁיִּדְלֶה אוֹתָן (לְכָאן) [לְכָךְ]. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְשֵׁם רִבִּי זְעוּרָא. צָרִיךְ לְנַעֲנֵעַ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּרְתֵּיהוֹן לְקוּלָּא. הִדְלָה אוֹתָן (לְכָאן) [לְכָךְ] אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִעֲנֵעַ. נִעֲנֵעַ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִדְלָה אוֹתָן (לְכָאן) [לְכָךְ].

רִבִּי בָּא חִינְנָא בַּר שֶׁלֶמְיָא רַב יִרְמְיָה בְשֵׁם רַב. סִיכְּכָהּ בִּשְׁלַבְיוֹת (כְּשֵׁירָה) [פְּסוּלָה]. בִּזְקָרִים כְּשֵׁירָה. בִּנְקֵיבוֹת פְּסוּלָה. סִיכְּכָהּ בָּאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן פְּסוּלָה. בְּהוּצָנֵי פִּשְׁתָּן כְּשֵׁירָה. סִיכְּכָהּ בַּחֲבָלִים. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. כְּשֵׁירָה. וְאִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. פְּסוּלָה. מָאן דָּמַר. כְּשֵׁירָה. בַּחֲבָלִים שֶׁלְּסִיב. וּמָאן דְּמַר. פְּסוּלָה. בַּחֲבָלִים שֶׁלְּפִשְׁתָּן.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּתוּב בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיקְבֶךָ. מִפְּסוֹלֶת שֶׁבְּגוֹרֶן וְשֶׁבְּיֶקֶב אַתְּ עוֹשֶׂה לְךָ סֻכָּךְ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. וְאֵיד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָה. דֵּין כְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין כְּדַעְתֵּיהּ. רִבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר. עֲנָנִים מִלְמַעֲלָה הֵיוּ. דּוּ יְלִיף לָהּ מֵאָסְפְּךָ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עֲנָנִים מִלְמַטָּן הֵיוּ. דּוּ יְלִיף לָהּ מֵעֲנָנִים. אָמַר רִבִּי אַבִּין. דֵּין כְּדַעְתֵּיהּ וְדֵין כְּדַעְתֵּיהּ. רִבִּי יוֹחָנָן דּוּ מְדַמֵּי לָהּ בְּמִשְׁלַח לַחֲבֵירוֹ חֲבִית וְקַנְקַנְּהּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ דּוּ מְדַמֵּי לָהּ כֹּהֵן דַּאֲמַר לְחַבְרֵיהּ. שְׁלַח קוּפַּתְּךָ וְסַב לְךָ חִיטִּין.

הלכה ו

משנה: חֲבִילֵי קַשׁ וַחֲבִילֵי עֵצִים וַחֲבִילֵי זְרָדִים אֵין מְסַכְּכִין בָּהֶן. אִם הִתִּירָן כְּשֵׁירוֹת. וְכוּלָּן כְּשֵׁירוֹת לַדְּפָנוֹת׃

הלכה: רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאִית כְּאוֹצָר.
רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אַבַּיָיא רַב שֵׁשֶׁת בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה רַבָּה. אֵין חֲבִילָה פְּחוּתָה מֵעֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה. חִינְנָא בַּר שָׁלֶמְיָא בְּשֵׁם רַב. קָצַר לְסַכֵּךְ אֵין לָהֶן יָדוֹת. קָצַר לְסַכֵּךְ וְחִישֵּׁב עָלֶיהָן לְמַאֲכָל בָּא בְמַחֲשָׁבָה. קָצַר לְמַאֲכָל וְחִישֵּׁב עָלֶיהָן לְסַכֵּךְ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים. עַד שֶׁיְּהֵא הַקַּשׁ רָבָה עַל הָאוֹכֶל וְעַל הַיָּד. רַב כְּהָדָא דַאֲחֵרִים. מָה אֲנָן קַייָמִין. קָצַר לְסַכֵּךְ וְהוּכְשְׁרוּ וְאָמַר. לְכְשֶׁיֵּעָשׂוּ מִצְווֹתָן אַחֲזִירֵם לַגּוֹרָן. צְרִיכִין הֶכְשֵׁר פַּעַם שְׁנִייָה אוֹ כְבָר הֶכְשֵׁירָן בְּיָדָן.
רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה. וְסַכּוֹתָ עַל הָאָרֹן אֶת הַכַּפּוֹרֶת. מִיכָּן שֶׁהַדּוֹפָן קָרוּי סְכָךְ. מִיכָּן שֶׁעוֹשִׂין דְּפָנוֹת בְּדָבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טוּמְאָה.

הלכה ז

משנה: מְסַכְּכִין בַּנְּסָרִים דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה וְרִבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. נָתַן עָלֶיהָ נָסָר שֶׁהוּא רָחָב אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּשֵׁירָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִישַׁן תַּחְתָּיו׃

הלכה: רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוֹחַב [אַרְבַּע] נֶחְלְקוּ. רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּמְשׁוּפִּין בְּכֵלִים נֶחְלְקוּ. וְהָא רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן רוֹחַב אַרְבַּע נֶחְלְקוּ. הָא בְּמְשׁוּפִּין לְכֵלִים דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. מִן מָה דְאָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַב. סִיכְּכָהּ בִּשְׁלַבֵּי׳וֹת פְּסוּלָה. וְאָמְרִין. כְּרִבִּי מֵאִיר הוֹרֵי. הָדָא אָמְרָה. הִיא הָדָא הִיא הָדָא. הָא רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּמְשׁוּפִּין לְכֵלִים נֶחְלְקוּ. הָא בְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רוֹחַב אַרְבָּעָה דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר. מִן מָה דְהוֹרֵי רִבִּי יָסָא בְּסִדְרָא רַבָּא. מַלְתֵּרָה מְסַכְּכִין [בָּהּ]. וְאָמְרִין. כְּרִבִּי יוּדָה הוֹרֵי. הָדָא אָמְרָה. הִיא הָדָא הִיא הָדָא.
שְׁמוּאֵל אָמַר. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. לְאוֹרֶךְ. אֲבָל לְרוֹחַב כָּשֵׁר. רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. בֵּין לְאוֹרֶךְ בֵּין לְרוֹחַב כָּשֵׁר. רִבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא. כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא פוֹסֵל כָּאן פוֹסֵל כָּאן. רִבִּי בִּין וְרִבִּי בּוּן בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי זְעוּרָה. מַה רִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ תְּרֵיהוֹן אָמְרִין. אָמַר לוֹן. מִשֵּׁם שֶׁאֵין סְכָךְ פָּסוּל פּוֹסֵל אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב הַמְנוּנָא. סוּכָּה שֶׁאֵינָהּ מַחְזֶקֶת אֶלָּא רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ וְשׁוּלְחָנוֹ. וְהֵבִיא נָסָר וְיִצְרָף מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אֵין תֵּימַר לְרוֹחַב. לֵית יְכִיל. דְּאָמַר רִבִּי זְרִיקָן בְּשֵׁם רַב הַמְנוּנָא. כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא פוֹסֵל כָּאן פוֹסֵל כָּאן. אֶלָּא כֵּן אָנָן קַייָמִין לְאוֹרֶךְ. וְאֶיפְשַׁר שֶׁלֹּא יִישַׁן תַּחְתָּיו.

הלכה ח

משנה: תִּקְרָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ מַעֲזִיבָה רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם בֵּית הִלֵּל אוֹ מְפַקְפֵּק אוֹ נוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַּיִם וּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מְפַקְפֵּק וְנוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַּיִם. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר נוֹטֵל אַחַת מִבֵּינְתַּיִם וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְפַקְפֵּק:

הלכה: וְאִם פִּיקְפֵּק אֵינוֹ צָרִיךְ לִיטּוֹל אַחַת מִבֵּינְתַּיִים.

הלכה ט

משנה: הַמְקָרֶה סוּכָּתוֹ בַּשְּׁפּוּדִין אוֹ בַּאֲרוּכוֹת הַמִּיטָּה אִם יֵשׁ רֶיוַח בֵּינֵיהֶן כְּמוֹתָן כְּשֵׁירָה. הַחוֹטֵט בַּגְּדִישׁ לַעֲשׂוֹת לוֹ סוּכָּה אֵינוֹ סוּכָּה:

הלכה: תַּנֵּי. יוֹתֵר מִכְּמוֹתָן. חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין שֶׁאֵין טָפַח נִכְנָס לְתוֹךְ טָפַח. הָתִיב רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. הֲרֵי כְלֵי זְכוּכִית הֲרֵי טָפַח נִכְנָס לְתוֹךְ טָפַח. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּמָּן נִכְנָס וְיוֹצֵא. בְּרַם הַכָּא נִכְנָס וְאֵינוֹ יוֹצֵא.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּאוֹצָר. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. תַּעֲשֶׂה לְךָ. לֹא מִן הֶעָשׂוּי לָךְ. מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן. וְיֵשׁ בָּהּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי חִיָּיה פְּסוּלָה. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן כְּשֵׁירָה.

הלכה י

משנה: הַמְשַׁלְשֵׁל דְּפָנוֹת מִלְמַעְלָן לְמַטָּן אִם גְּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. מִלְמַטָּן לְמַעְלָן אִם גְּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ עֲשָׂרָה טְפָחִים כְּשֵׁירָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כְּשֵׁם שֶׁמִּלְמַטָּן לְמַעְלָן עֲשָׂרָה טְפָחִים כָּךְ מִלְמַעְלָן לְמַטָּן עֲשָׂרָה טְפָחִים. הִרְחִיק אֶת הַסִּיכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה:

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. לֹא אָמַר רִבִּי יוֹסֵה אֶלָּא לְעִנְיַין סוּכָּה. אֲבָל לְעִנְיַין שַׁבָּת אַף רִבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה. מֵילְתֵיהּ דְּרִבִּי חֲנִינָה אָמְרָה. אַף לְעִנְיַין שַׁבָּת. דְּאָמַר רִבִּי חֲנִינָה. שִׁלְטוֹן בָּא לְצַיפּוֹרִין וְתָלוּ (לוֹ) [בוֹ] קָיטְיוֹת. וְהִתִּיר רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּירִבִּי יוֹסֵי לְטַלְטֵל תַּחְתֵּיהֶן. בְּשִׁיטַת אָבִיו. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. אַתְיָיא דְּרִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה כְּרִבִּי חֲנִינָה. וּתְרֵיהוֹן פְּלִיגִין עַל שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי יוֹסֵה וְרִבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַבְיָה שִׁלְשְׁתָּן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רִבִּי יוּדָה דְּגִשְׁרִים הַמְפוּלְשִׁין. רִבִּי יוֹסֵי הֶהֵן דְּהָכָא. רִבִּי חֲנַנְיָה בֶּן עֲקַבְיָה דְּתַנֵּי. שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הִתִּיר רִבִּי חֲנַנְיָה. הִתִּיר עַצָּה שֶׁבַּיָּם. וְהִתִּיר כְּצוֹצְרָא. וְהִתִּיר הֶבָאַת לוּנְטִיוֹת.

הלכה יא

משנה: בַּיִת שֶׁנִּפְחֶתֶת וְסִיכָּךְ עַל גַּבָּיו אִם יֵשׁ בֵּין הַכּוֹתֶל לַסִּיכּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת פְּסוּלָה. וְכֵן בְּחָצֵר שֶׁהִיא מוּקֶפֶת אֶכְסֶדְרָא. סוּכָּה גְּדוֹלָה שֶׁהִקִּיפוּהָ דָּבָר שֶׁאֵין מְסַכְּכִים בּוֹ אִם יֵשׁ תַּחְתָּיו אַרְבַּע אַמּוֹת פְּסוּלָה:

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיה. אֲוִיר פָּסוּל פּוֹסֵל בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים. סְכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְאַרְבַּע אַמּוֹת. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אַף אֲנַן תַּנִּינָן תַּרְתֵּיהוֹן. אֲוִיר פָּסוּל פּוֹסֵל בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים. דְּתַנִּינָן. הִרְחִיק אֶת הַסִּיכּוּךְ מִן הַדְּפָנוֹת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים פְּסוּלָה. סְכָךְ פָּסוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶלָּא בְאַרְבַּע אַמּוֹת. דְּתַנִּינָן. בַּיִת שֶׁנִּפְחֶתֶת וְסִיכָּךְ עַל גַּבָּיו. אִם יֵשׁ מִן בֵּין כּוֹתֶל לַסִּיכּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת פְּסוּלָה. הָא פָּחוּת מִיכֵּן כְּשֵׁירָה. מַהוּ לִישֹׁן תַּחְתָּיו. הָתִיב רִבִּי יִצְחָק בֶּן אֶלְיָשִׁיב. הֲרֵי טִיט הַנָּרוּק מַשְׁלִים בְּמִקְוֶה וְאֵין מַטְבִּילִין בּוֹ. וְהָכָא מַשְׁלִים בְּסוּכָּה וְאָסוּר לִישֹׁן תַּחְתָּיו. חִזְקִיָּה אָמַר. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאִית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאֵית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. רִבִּי בָּא רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאִית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי יַסָּא בְּשֵׁם כַּהֲנָא. מִפְּנֵי שֶׁהִיא נִרְאִית כְּדוֹפֶן עֲקוּמָה. אָמַר רִבִּי יוֹנָה לְרִבִּי יוֹסֵי. וְלָמָּה לֵי נָן אָמְרִין. מִשּׁוּם שֶׁאֵין סְכָךְ פָּסוּל פּוֹסֵל אֶלָּא בְאַרְבַּע אַמּוֹת.

הלכה יב

משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ כְּמִין צְרִיף אוֹ שֶׁסְּמָכָהּ לַכּוֹתֶל רִבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ גַּג. וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. מַחֲצֶלֶת קָנִים מַחֲצֶלֶת גְּדוֹלָה עֲשָׂאוּהּ לִשְׁכִיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ. וּלְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַחַת גְּדוֹלָה וְאַחַת עֲשָׂאוּהּ קְטַנָּה לִשְׁכִיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ וּלְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה:

הלכה: מוֹדֶה רִבִּי לִיעֶזֶר לַחֲכָמִים שֶׁאִם הָיְתָה נְתוּנָה עַל אַרְבָּעָה אֲבָנִים אוֹ שֶׁהָיְתָה גְּבוֹהָה מִן הָאָרֶץ פּוֹתֵחַ טֶפַח שֶׁהִיא כְשֵׁירָה. תַּנֵּי. הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ כְּבֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן כְּשֵׁירָה. לְמִי נִצְרְכָה. לְרִבִּי לִיעֶזֶר.

אַבָּא בַּר בַּר חָנָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בְּמַחֲצָלוֹת אוּשָׁא שָׁנוּ. אָמַר רִבִּי לִיעֶזֶר. [סְתָם] מַחֲצָלוֹת אוּשָׁא טְמֵאוֹת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂם אוֹהָלִים. סְתָם מַחֲצָלוֹת טִיבֶּרְיָא טְהוֹרוֹת עַד שֶׁיַּעֲשֶׂם לִשְׁכִיבָה. רִבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוּלָה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּרִבִּי הוֹרוֹן בְּאֵילֵין עַל פֶּתַח הֶחָנוּיוֹת שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת. הוֹרֵי רִבִּי אִימִּי. אֲרוּגָה טְמֵאָה. מַהוּ לְסַכֵּךְ בָּהּ. מַחֲלוֹקֶת רִבִּי לִיעֶזֶר וַחֲכָמִים. רִבִּי יִצְחָק בֶּרִבִּי לָעְזָר הוּרֵי מִדּוֹחֵק לְהַתִּיר רָאשֵׁי מַעֲדָנִים וּלְסַכֵּךְ בָּהֶן. תַּנִּינָן. וְכֵן הַמַּתִּיר רָאשֵׁי מַעֲדָנִים טְהוֹרָה. וְאַתְּ אָמַר הָכֵן.

פרק ב

הלכה א

משנה: הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה נוֹהֲגִין הָיִינוּ יְשֵׁינִים תַּחַת הַמִּיטּוֹת בִּפְנֵי הַזְּקֵנִים וְלֹא אָמְרוּ לָנוּ דָּבָר. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מַעֲשֶׂה בְטָבִי עַבְדּוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה יָשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה. אָמַר רַבָּן גַּמְלִיאֵל לַזְּקֵנִים רְאֵיתֶם טָבִי עַבְדִּי שֶׁהוּא תַלְמִיד חָכָם וְיוֹדֵעַ שֶׁעֲבָדִים פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה וְיָשֵׁן לוֹ תַּחַת הַמִּיטָּה. וּלְפִי דַרְכֵּינוּ לָמַדְנוּ שֶׁהַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ׃

הלכה: הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה כול׳. תַּמָּן תַּנִּינָן. אֲבָל פּוֹרֵס הוּא עַל גַּבֵּי נַקְלִיטֵי הַמִּיטָּה. וְכָא הוּא אוֹמֵר הָכֵין. אָמַר רִבִּי אֶלִיעֶזֶר. תַּמָּן הוּא וְטַלִּיתוֹ תַּחַת הַסּוּכָּה. בְּרַם הָכָא הוּא (וּמִיטָּתוֹ) [וְטַלִּיתוֹ] תַּחַת (הַסּוּכָּה) [הַמִּיטָּה]. מִחְלָפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. תַּמָּן הוּא אָמַר. הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֶם לַתַּלְמוּד. וְכָא הוּא אוֹמֵר הָכֵין. סָבַר רִבִּי יוּדָה. הַיָּשֵׁן תַּחַת הַמִּיטָּה כְיָשֵׁן תַּחַת הַסּוּכָּה. כָּל שֶׁכֵּן מִחְלָפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוּדָה. דְּתַנִּינָן תַּמָּן. [רִבִּי יוּדָא אוֹמֵר]. אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֲלִיּוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה כְּשֵׁירָה. הָא אִם יֵשׁ דִּיּוּרִין בָּעֲלִיּוֹנָה הַתַּחְתּוֹנָה פְּסוּלָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּמָּן יֵשׁ שָׁם חֶלֶל אַחֵר. בְּרַם הָכָא אֵין כָּאן חֶלֶל אַחֵר.

מִחְלָפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל. דְּתַנֵּי. טָבִי עַבְדּוֹ שֶׁלְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה נוֹתֵן תְּפִילִּין וְלֹא מִיחוּ בְיָדוֹ חֲכָמִים. וְכָא מִיחוּ בְיָדוֹ. שֶׁלֹּא לְדַחוֹק אֶת הַחֲכָמִים. אִם שֶׁלֹּא לְדַחוֹק אֶת הַחֲכָמִים יֵשֵׁב לוֹ חוּץ לַסּוּכָּה. רוֹצֶה הָיָה טָבִי עַבְדּוֹ שֶׁלְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל לִשְׁמוֹעַ דִּבְרֵי חֲכָמִים.

הלכה ב

משנה: הַסּוֹמֵךְ סוּכָּתוֹ לְכַרְעֵי הַמִּיטָּה כְּשֵׁירָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲמוֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ פְּסוּלָה.

הלכה: אָמַר רִבִּי אִימִּי. מִשֵּׁם שֶׁאֵין מִמְּעֵי הַמִּיטָּה לִסְכָךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים. אָמַר רִבִּי בָּא. מִשֵּׁם שֶׁאֵין מַעֲמִידִין עַל גַּבֵּי דָּבָר טָמֵא. וְהָא תַנֵּי. מַעֲשֶׂה בְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַם שֶׁהָיוּ מְשַׂלְשְׁלִין מִיטּוֹתֵיהֶן לִפְנֵי חֲלוֹנוֹתֵיהֶן וְהָיוּ מְסַכְּכִין עַל גַּבֵּיהֶן. אֵין תֵּימַר. מִשֵּׁם שֶׁאֵין מַעֲמִידִין עַל גַּבֵּי דָּבָר טָמֵא. הֲרֵי מַעֲמִידִין עַל גַּבֵּי דָּבָר טָמֵא. הֲוֵי. (לָא) [לֵית] טָעֲמָא (דִילָא) [אֶלָּא] מִשֵּׁם שֶׁאֵין מִמְּעֵי הַמִּיטָּה לִסְכָךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים.

הלכה ג

משנה: סוּכָּה הַמְדוּבְלֶלֶת שְׁצִילָתָהּ מְרוּבָּה מֵחַמָּתָהּ כְּשֵׁירָה. הַמְעוּבָּה כְמִין בַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכּוֹכָבִים נִרְאִים מִתּוֹכָהּ כְּשֵׁירָה׃

הלכה: רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר. מְדוּלֶּלֶת. וְחוֹרָנָה אָמַר. מְדוּבְלֶלֶת. מָאן דְּאָמַר. מְדוּלֶּלֶת. בְּשֶׁצִּילְתָּהּ מְרוּבָּה. וּמָאן דְּאָמַר. מְדוּבְלֶלֶת. בְּשֶׁאֵין צִילְתָּהּ מְרוּבָּה.
הָדָא אָמְרָה. צְרִיכִין הַכּוֹכָבִים שֶׁיִּהוּ נִרְאִין מִתּוֹכָהּ. רִבִּי לֵוִי בְשֵׁם רִבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָה. בְּכוֹכְבֵי חַמָּה שָׁנוּ.

הלכה ד

משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ בְּרֹאשׁ הָעֲגָלָה אוֹ בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה כְּשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. בְּרֹאשׁ הָאֵילָן אוֹ עַל גַּבֵּי גָמָל כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן אוֹ שְׁתַּיִם בָּאִילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. שָׁלֹשׁ בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן כְּשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. זֶה הַכְּלָל כֹּל שֶׁיֵּינָטֵל הָאִילָן וְיכוֹלָה לַעֲמוֹד בִּפְנֵי עַצְמָהּ כְּשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב׃

הלכה: מָה אָנָן קַיָימִין. אִם בִּנְתוּנָה בָאָרֶץ. דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אִם בְּמַפְרֶשֶׂת. מַחְלוֹקֶת רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרִבִּי עֲקִיבָה. אֶלָּא כֵן אָנָן קַיָימִין. בִּנְתוּנָה בַאלְמִין.
רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר כַּרְסָנָא בְשֵׁם רִבִּי אַחָא. רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי יוֹסֵה וְרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה שְׁלְשָׁתָן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. רִבִּי מֵאִיר דִּלְחַיִים. [דְּתַנִּינָן.] מְטַמֵּא מִשֵּׁם גּוֹלֵל. רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר. וְרִבִּי יוֹסֵה דַּאֲהִילוּת. דְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר. הַבַּיִת שֶׁבַּסְּפִינָה אֵינוֹ מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה. רִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. דְּתַנֵּי. מַעֲשֶׂה בְּרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרִבִּי עֲקִיבָה שֶׁהָיוּ בָאִין בַּסְּפִינָה. וְעָשָׂה לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה סוּכָּה בְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה וּבָאַת הָרוּחַ וְהִפְרִיחָתְהּ. אָמַר לוֹ רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה. עֲקִיבָה. אַיֵּה סוּכָּתְךָ.
נָתְנוּ בָאִילָן. לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים עֵירוּבוֹ עֵירוּב וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה מוּתָּר. וְקַשְׁיָא. אִם עֵירוּבוֹ עֵירוּב יְהֵא מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְאִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ לֹא יְהֵא עֵירוּבוֹ עֵירוּב. רָאוּי הוּא לַעֲבוֹר עַל הַשְּׁבוּת וְלוֹכַל. מֵעַתָּה אֲפִילוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה. רַב יְהוּדָה בְשֵׁם שְׁמוּאֵל. תִּיפְתָּר שֶׁהָיְתָה בְכַרְתּוֹ אַרְבָּעָה. אָמַר רִבִּי מָנָא. וְהִיא שֶׁתְּהֵא רְשׁוּת הָרַבִּים מַקָּפָתוֹ מִכָּל צַד. בָּאוֹמֵר. שְׁבִיתָתִי תַּחְתַּיו. תַּנֵּי. נָתְנוּ בַכַּלְכָּלָה וּתְלִייוֹ בָאִילָן. לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים אֵינוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים עֵירוּבוֹ עֵירוּב וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ. לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה מוּתָּר. וְקַשְׁיָא. אִם עֵירוּבוֹ עֵירוּב יְהֵא מוּתָּר לְטַלְטְלוֹ. וְאִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ לֹא יְהֵא עֵירוּבוֹ עֵירוּב. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי חִינְנָא. רָאוּי הוּא לְהָפְכָהּ וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁבָּהּ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. הָדָא אָמְרָה. סַפְסָל שֶׁהוּא נָתוּן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחַב אַרְבָּעָה. [מִכָּיוָן] שֶׁהוּא רָאוּי לְהָפְכוֹ וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁבּוֹ. הָדָא אָמְרָה שֶׁעֵירוּבוֹ עֵירוּב וּמוּתָּר לְטַלְטְלוֹ.

[תַּמָּן תַּנִּינָן.] שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאֵילָן אוֹ שְׁתַּיִם בָּאֵילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם. כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. הָכָא אַתְּ אָמַר. כְּשֵׁירָה וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. וְהָכָא אַתְּ אָמַר. עֵירוּבוֹ עֵירוּב (וְאָסוּר) [וּמוּתָּר] לְטַלְטְלוֹ. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה. כָּאן מִלְּמַעֲלָן כָּאן מִלְּמַטָּן. הָדָא יַלְפָּה מִן הַהִיא וְהַהִיא יַלְפָּה מִן הָדָא. הָדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא. שֶׁאִם הָיָה נָתוּן בְּצִידּוֹ שֶׁלְּאֵילָן שֶׁעֵירוּבוֹ עֵירוּב ומותָּר לְטַלְטְלוֹ. וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הָדָא. שֶׁאִם הָיוּ שְׁתֵּי יְתֵידוֹת יוֹצְאוֹת וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן שֶׁהִיא כְשֵׁירָה וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. בֵּין הָכָא בֵּין תַּמָּן. מִן הַצַּד הִיא. מַאי כְדוֹן. כְּהַהִיא דְאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעוּרָה. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא. דְּתַנֵּי. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר. מוּתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל צִידָּדֵי בְהֵמָה בַּשַּׁבָּת. הִיא צִידָּדֵי בְהֵמָה הִיא צִידָּדֵי אִילָן.

הלכה ה

משנה: הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ בֵּין הָאִילָנוֹת כְּשֵׁירָה. שְׁלוּחֵי מִצְוָה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. חוֹלִין וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין עֲרַאי חוּץ לַסּוּכָּה׃

הלכה: רַב חוּנָה אָזַל לְעֵייניטַב לְסִימָנָה. מִי אֲתִי צְהָא גַּו אִיסְרָטָא וְלָא קְבִיל עֲלוֹי מִיטְעוֹם כְּלוּם עַד דְּעָל לֵיהּ לְמָטַלְטֵלְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן סַפְרָא דְגוּפְתָּא.

אָמַר רִבִּי מָנָא. לֹא סוֹף דָּבָר חוֹלִין שֶׁלְּסַכָּנָה אֶלָּא אֲפִילוּ חוֹלִין שֶׁאֵינָן שֶׁלְּסַכָּנָה. תַּנֵּי אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. מַעֲשֶׂה שֶׁהָיִיתִי חוֹשֵׁשׁ עֵינַיי בְּקֵיסָרִין וְהִתִּיר לִי רִבִּי יוֹסֵי בִּירְבִּי לִי וּלְכָל מְשַׁמְּשַׁיי לִישָׁן חוּץ לַסּוּכָּה. רִבִּי בַּא בַּר זַבְדָּא אָמַר. שׁוּשְׁבִינִין וְכָל בְּנֵי חוּפָּה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה.

תַּנֵּי. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּיּוֹם פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בַּיּוֹם וְחַיָּבִין בַּלַּיְלָה. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּלַּיְלָה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בַּלַּיְלָה וְחַיָּבִין בַּיּוֹם. שׁוֹמְרֵי הָעִיר בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה. הָדָא דְאַתְּ אָמַר. בְּשׁוֹמְרֵי גַּייסוֹת. אֲבָל בְּשׁוֹמְרֵי מָמוֹן עָשׂוּ אוֹתָן כְּשׁוֹמְרֵי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּיסִין.

אֶבְדּוֹמָא מִלְחָא הֲוָה דְמַךְ קוֹמֵי חֲנוּתֵיהּ. עֲבַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא אֲמַר לֵיהּ. אַיְזִיל דְּמוֹךְ גַּו מְטַלְטֵלְתָּךְ. רִבִּי מָנָא הֲוָה שׁוּשְׁבִינֵיהּ דְּרִבִּי יַעֲקֹב בַּר יַפְלִיטִי. אֲתָא שְׁאִיל לְרִבִּי יוֹסֵי. אֲמַר לֵיהּ. אַיְזִיל דְּמוֹךְ גַּו מְטַלְטֵלְתָּךְ. רִבִּי יִצְחָק בַּר מַרְיוֹן הֲוָה שׁוּשְׁבִינֵיהּ דְּחַד בַּר נַשׁ. שְׁאִיל לְרִבִּי לְעָזָר. אֲמַר לֵיהּ. אַיְזִיל דְּמוֹךְ גַּו מְטַלְטֵלְתָּךְ.

מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רִבִּי אִילְעָאי אֶצֶל רִבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּלוּד. אָמַר לֵיהּ. אַף אַתְּ מְשׁוּבָּתֵי הָרֶגֶל. וַהֲלֹא אָמְרוּ שֶׁאֵין שׁוֹבְתוֹ שֶׁלְּתַלְמִיד חָכָם לִהְיוֹת מַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ בָּרֶגֶל וְהוֹלֵךְ לוֹ. כְּהָדָא. רִבִּי זְעוּרָה סְלִיק לְגִזּוּרָה דְּרִבִּי אִילָא וְלָא קְבִיל עֲלוֹי מִיטְעוֹם כְּלוּם. אִין מִשּׁוּם דְּלָא הֲוָה

עִיסְקֵיהּ טְעֵם כְּלוּם עַד יַפְנֵי מוּסָף. וְלָא יָדְעִין אִין מִשּׁוּם שֶׁאֵין שׁוֹבְחוֹ שֶׁלְתַּלְמִיד חָכָמִים לְהְיוֹת מַנִּיחַ אֶת בֵּיתוֹ בָרֶגֶל [וְהוֹלֵךְ לוֹ. בָּהֲדֵין] לָא יָדְעִין.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר. אֲכִילָה עֲרַאי. אֵין שֵׁינָה עֲרַאי. חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין. שֶׁכֵּן אָדָם מִשְׁתַּקֵּעַ בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ. אָמַר רִבִּי אִילָא. שֶׁכֵּן אָדָם יָשֵׁן קִימְאָה וְדַייוֹ. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. מָסַר שְׁנָתוֹ לְאַחֵר. עַל דַּעְתֵּיהוֹן (דְּרַבָּנִן) [דַּחֲבֵרַיָּא] מוּתָּר. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי אִילָא אָסוּר.

הלכה ו

משנה: מַעֲשֶׂה וְהֵבִיאוּ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי לִטְעוֹם אֶת הַתַּבְשִׁיל וּלְרַבָּן גַּמְלִיאֵל שְׁתֵּי כוֹתָבוֹת וּדְלִי שֶׁל מַיִם וְאָמְרוּ הַעֲלוּם לַסּוּכָּה. וּכְשֶׁנְּתָנוּ לוֹ לְרִבִּי צָדוֹק אֹכֶל פָּחוּת מִכַּבֵּיצָה נָטְלוֹ בַּמַּפָּה וַאֲכָלוֹ חוּץ לַסּוּכָּה וְלֹא בֵּירֵךְ אַחֲרָיו:

הלכה: הֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר. שֶׁלֹּא בֵּירֵךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. הָא בְרָכָה אַחַת בֵּירֵךְ. אִשְׁכַּח תַּנֵּי. לֹא בְרָכָה אַחַת וְלֹא שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. תַּנֵּי. כָּל שֶׁאוֹמְרִין עָלָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אוֹמְרִים לְפָנָיו. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל שֶׁאֵין אוֹמְרִין אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אֵין אוֹמְרִים לְפָנָיו. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. הָתִיבוֹן. הֲרֵי פָּחוּת מִכְּזַיִת אֵין אוֹמְרִין עָלָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. מֵעַתָּה לֹא יֹאמְרוּ לְפָנָיו. הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּא אָחָא אָמַר. לְשְׁאָר הַמִּינִין נִצְרְכָה.

הלכה ז

משנה: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת חַיָּיב אָדָם לוֹכַל בַּסּוּכָּה אַחַת בַּיּוֹם וְאַחַת בַּלַּיְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין לַדָּבָר קִיצְבָה חוּץ מִלֵּילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן בִּלְבָד. וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִי שֶׁלֹּא אָכַל לֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן מַשְׁלִים בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין לַדָּבָר תַּשְׁלוּמִין וְעַל זֶה נֶאֱמַר מְעוּוֹת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִימָּנוֹת:

הלכה: מַה טַעֲמָא דְרִבִּי לִיעֶזֶר. נֶאֱמַר כָּאן תֵּשְׁבוּ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן וּפָתַח אוֹהֶל מוֹעֵד יֵשְׁבוּ יוֹמָם וְלַיְלָה. מַה יְשִׁיבָה שֶׁנֶּאֱמְרָה לְהַלָּן עָשָׂה בָהּ אֶת הַלֵּילוֹת כַּיָּמִים אַף יְשִׁיבָה שֶׁנֶּאֱמְרָה כָאן נַעֲשֶׂה בָהּ אֶת הַלֵּילוֹת כַּיָּמִים. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יִשְׁמָעֵאל. נֶאֱמַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בַּפֶּסַח וְנֶאֱמַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּחַג. מַה חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁנֶּאֱמַר בַּפֶּסַח לַיְלָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים רְשׁוּת אַף חֲמִשָּׁה עָשָׂר שֶׁנֶּאֱמַר בְּחַג לַיְלָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים רְשׁוּת. חֲבֵרַיָּא בְעֵיי. [אִי] מַה לְהַלָּן עַד שֶׁיִּיכָּנְסוּ לַמִּצָּה בְתַאֲוָה וְכָא עַד שֶׁיִּיכָּנְסוּ לְסוּכָּה בְתַאֲוָה. רִבִּי זְעוּרָה בְעֵי. אִי מַה לְהַלָּן עַד שֶׁיֹּאכַל כְּזַיִת מַצָּה. וְכָא עַד שֶׁיֹּאכַל כְּזַיִת דָּגָן [בַּסּוּכָּה]. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אָמַר. כָּל שִׁבְעָה חוֹבָה. רִבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר. פְּלִיגִין. רִבִּי אַבוּנָא אָמַר. לֹא פְלִיגִין. מַה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. בְּשֶׁנְּתָנוֹ דַּעְתּוֹ. מַה דְּאָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. בְּשֶׁלֹּא נָתַן דַּעְתּוֹ.

תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי לִיעֶזֶר. מִי שֶׁלֹּא עָשָׂה סוּכָּתוֹ בְּעֶרֶב הָרֶגֶל אַל יַעֲשֶׂנָּה בָרֶגֶל. וְהָתַנֵּי בַּר קַפָּרָא. נָפְלָה סוּכָּתוֹ בָרֶגֶל יְקִימֶינָּה בָרֶגֶל. רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי חִינְנָא. קְנַס קְנָסוֹ רִבִּי לִיעֶזֶר שֶׁלֹּא עָשָׂה סוּכָּתוֹ מֵעֶרֶב הָרֶגֶל. מִחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרִבִּי לִיעֶזֶר. תַּמָּן הוּא אָמַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת חַיָּיב אָדָם לוֹכַל בַּסּוּכָּה. וְכָא אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי אָחָא. לְמַצְוָה הוּשְׁווּהָ.

הלכה ח

משנה: מִי שֶׁהָיָה רֹאשׁוֹ וְרוֹבּוֹ בַסּוּכָּה וְשׁוּלְחָנוֹ בְתוֹךְ הַבַּיִת בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. אָמְרוּ בֵית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי מַעֲשֶׂה שֶׁהָלְכוּ זְקֵנֵי בֵית שַׁמַּאי וְזִקְנֵי בֵית הִלֵּל לְבַקֵּר אֶת יוֹחָנָן בֶּן הַחוֹרוֹנִי וּמְצָאוּהוּ רֹאשׁוֹ וְרוּבּוֹ בַסּוּכָּה וְשׁוּלְחָנוֹ בְתוֹךְ הַבַּיִת. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי מִשָּׁם רְאָיָיה. אַף הֵן אָמְרוּ לוֹ אִם כֵּן הָיִיתָ נוֹהֵג לֹא קִיַּימְתָּ מִצְוַת סוּכָּה מִיָּמֶיךָ׃

הלכה: לֹא סוֹף דָּבָר שׁוּלְחָנוֹ. אֶלָּא אֲפִילוּ כְדֵי שׁוּלְחָנוֹ. כַּמָּה הוּא כְדֵי שׁוּלְחָנוֹ. טֶפַח. רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי וְרִבִּי אַיְיבוֹ בַּר נַגָּרִי הֲווֹן יְתִיבִין. אָמְרִין. תַּנִּינָן. אַחַר שֶׁהוֹדוּ. מִי הוֹדָה לְמִי. בֵּית שַׁמַּי לְבֵית הִלֵּל [אוֹ] בֵית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּי. אָמְרִין. נֵצֵא לַחוּץ וְנִלְמוֹד. וְנָפְקִין וְשָׁמְעוּן. רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יוּדָה בֶּן לֵוִי. לֹא מָצָאנוּ שֶׁהוֹדוּ בֵית (הִלֵּל) [שַׁמַּי] לְבֵית (שַׁמַּי) [הִלֵּל] אֶלָּא בְּדָבָר זֶה בִּלְבַד. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם רַב אַבַּיָּא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. הַמְעָרֶה מִכְּלִי לִכְלִי וְנָגַע טָבוּל יוֹם בַּקִּילּוּחַ. אִם יֵשׁ בּוֹ יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. אֵין תֵּימַר. בֵּית הִלֵּל הוֹדוּ לְבֵית שַׁמַּי שֶׁלֹּא תַעֲלֶה. מָאן תַּנָּא הָכָא תַּעֲלֶה. לֹא בֵית הִלֵּל [וְלֹא] (לְ)בֵית שַׁמַּי. אָמַר רִבִּי אִידִי. נֹאמַר. בֵּית הִלֵּל שָׁנוּ אוֹתָהּ עַד שֶׁלֹּא הוֹדוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אַחַר שֶׁהוֹדוּ. רַבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר. תֵּירוֹם וְתִישָׁרֵף. וְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר לָאו שַׁמּוּתֵי הוּא. אָמַר רִבִּי חִינְנָא. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אַחַר שֶׁהוֹדוּ אֵילּוּ לְאֵילּוּ תַּעֲלֶה. בֵּית שַׁמַּי מְסַלְקִין לוֹן. וְאֵינּוּן מוֹדֵיי לוֹן. אָמַר רִבִּי אָבוּן. תָּשׁוּבָה אֲחֶרֶת יֵשׁ כָּאן. כְּהָדָא דְתַנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. מָה אִם טְהוֹרָה שֶׁהִיא בְעָוֹן מִיתָה אֶצֶל זָרִים הֲרֵי הִיא עוֹלָה. טְמֵאָה שֶׁהִיא בַעֲשֵׂה אֶצֶל כֹּהֲנִים לֹא כָל שֶׁכֵּן.

מַה זְכוּ בֵית הִלֵּל שֶׁתִּיקְבַּע הֲלָכָה כְדִבְרֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. שֶׁהָיוּ מַקְדִּימִין דִּבְרֵי בֵית שַׁמַּי לְדִבְרֵיהֶן. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהָיוּ רוֹאִין דִּבְרֵי בֵית שַׁמַּי וְחוֹזְרִין בָּהֶן. הָתִיב רִבִּי סִימוֹן בַּר זֶבֶד קוֹמֵי רִבִּי אִילָא. אוֹ נֹאמַר. תְּנַייָה חֲמָתוֹן סַבִּין מִינּוֹן וְאַקְדְּמוֹן. וְהָא תַנֵּי. מַעֲשֶׂה שֶׁהָלְכוּ זִקְנֵי בֵית שַׁמַּי וְזִקְנֵי בֵית הִלֵּל לְבַקֵּר אֶת יוֹחָנָן בֶּן הַחוֹרוֹנִי. נֹאמַר. זִקְנֵינוּ וְזִקְנֵיכֶם. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה רַב חוּנָה בְשֵׁם רַב. הֲלָכָה כְבֵית שַׁמַּי. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בְשֵׁם רַב. מִפְּנֵי שֶׁסִּילְקוּ בֵית שַׁמַּי לְבֵית הִלֵּל. הָדָא אָמְרָה. הֲלָכָה כְדִבְרֵיהֶן.

הלכה ט

משנה: נָשִׁים עֲבָדִים וּקְטַנִּים פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה. כָּל קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ חַיָּיב בַּסּוּכָּה. מַעֲשֶׂה וְיָלְדָה כַלָּתוֹ שֶׁל שַׁמַּי הַזָּקֵן וּפִיחֵת אֶת הַמַּעֲזִיבָה וְסִיכֵּךְ עַל גַּבֵּי הַמִּיטָּה בִּשְׁבִיל הַקָּטָן׃

הלכה: אֵי זֶהוּ קָטָן. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרֵי. כָּל שֶׁהוּא צָרִיךְ לְאִמּוֹ שֶׁתְּקַנְּחֶנּוּ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. כָּל שֶׁהוּא נֵיעוֹר מִשְּׁנָתוֹ וְקוֹרֵא. אִימָא. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ חַיָּיב בַּסּוּכָּה וְיוֹצֵא בְּעֵירוּבָהּ שֶׁלְּאִמּוֹ.

הלכה י

משנה: כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עוֹשֶׂה אָדָם סוּכָּתוֹ קֶבַע וְאֶת בֵּיתוֹ עֶרַאי . יָרְדוּ גְּשָׁמִים מֵאֵימָתַי מוּתָּר לְפַנּוֹת מִשֶּׁתִּסְרַח הַמִּקְפָּה. מוֹשְׁלִין אוֹתוֹ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה לְעֶבֶד שֶׁבָּא לִמְזוֹג כּוֹס לְקוֹנוֹ וְשָׁפַךְ הַקִּיתוֹן עַל פָּנָיו׃

הלכה: כָּתוּב בַּסּוּכוֹת תֵּשְׁבוּ. וְאֵין תֵּשְׁבוּ אֶלָּא תָּדוּרוּ. כְּמַה דְאַתְּ אָמַר וּירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ וְישַׁבְתֶּם בָּהּ. שֶׁיְּהֵא אוֹכֵל בַּסּוּכָּה וּמְטַייֵל בַּסּוּכָּה וּמַעֲלֶה כֵלָיו לַסּוּכָּה.

[יָרְדוּ גְּשָׁמִים מֵאֵימָתַי מוּתָּר לְפַנּוֹת וכו׳.] לֹא סוֹף דָּבָר שֶׁתִּסְרַח אֶלָּא אֲפִילוּ כְדֵי שֶׁתִּסְרַח. לֹא סוֹף דָּבָר מִקְפָּת גְּרִיסִין אֶלָּא אֲפִילוּ מִקְפָּה שֶׁלְּכָל דָּבָר. תַּנֵּי. כְּשֵׁם שֶׁמְּפַנִּין מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים כָּךְ מְפַנִּין מִפְּנֵי הַשָּׂרָב וּמִפְּנֵי הַיִּתּוּשִׁין. רַבָּן גַּמְלִיאֵל נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלַּיְלָה. רִבִּי לִיעֶזֶר נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלַּיְלָה. חַד תַּלְמִיד מִן דְּרִבִּי מָנָא הוֹרֵי לְחַד מִן קָרֵיבוֹי דִּנְשַׁיָּיא. יָצָא אֵין מַטְרִיחִין עָלָיו שֶׁיַּחְזוֹר. וְלָא שְׁמִיעַ. רַבָּן גַּמְלִיאֵל נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלַּיְלָה. רִבִּי לִיעֶזֶר נִכְנַס וְיוֹצֵא כָּל הַלַּיְלָה.

פרק ג

הלכה א

משנה: לוּלָב הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פָּסוּל. נִקְטַם רֹאשׁוֹ נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל. נִפְרְדוּ עָלָיו כָּשֵׁר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר יְאַגְּדֶנּוּ מִלְמַעְלָה. צִינֵי הַר הַבָּרְזֶל כְּשֵׁירוֹת. כָּל לוּלָב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּדֵי לְנַעְנֵעַ בּוֹ כָּשֵׁר׃

הלכה: לוּלָב הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל כול׳. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם. מִשֶּׁלָּכֶם. וְלֹא הַגָּזוּל. אָמַר רִבִּי לֵוִי. זֶה שֶׁהוּא נוֹטֵל לוּלָב גָּזוּל לְמָה הוּא דוֹמֶה. לְאֶחָד שֶׁכִּיבֵּד אֶת הַשֻּׁלְטָון תַּמְחוּי אֶחָד וְנִמְצָא מְשֻׁלָּו. אָמְרוּ. אִי לוֹ לָזֶה שֶׁנַּעֲשָׂה סַנֵּיגוֹרוֹ קַטֵּיגוֹרוֹ.

שׁוֹפָר שֶׁלְּעֲבוֹדָה זָרָה וְשֶׁלְּעִיר הַנִּידַּחַת. רִבִּי לְעָזָר אָמַר. כָּשֵׁר. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה. כָּשֵׁר. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. פָּסוּל. הַכֹּל מוֹדִין בַּלּוּלָב שֶׁהוּא פָסוּל. מַה בֵּין שׁוֹפָר וּמַה בֵּין לוּלָב. אָמַר

רִבִּי יוֹסֵה. בַּלּוּלָב כָּתוּב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם. מִשֶּׁלָּכֶם. לֹא מִשֶּׁלְּאֵיסּוּרֵי הֲנָיָיה. בְּרַם הָכָא יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם. מִכָּל מָקוֹם. אָמַר רִבִּי לָעְזָר. תַּמָּן בְּגוּפוֹ הוּא יוֹצֵא. בְּרַם הָכָא בְּקוֹלוֹ הוּא יוֹצֵא. וְיֵשׁ קוֹל אָסוּר בַּהֲנָיָיה.

מַה פְּלִיגִין. בְּשֶׁגְּזָלוֹ מְשׁוּפֶּה. אֲבָל אִם גְּזָלוֹ וְשִׁיפְּהוּ. דָּמִים הוּא חַיָיב לוֹ. גָּזַל לוּלָב מִיכָּן וְהָדָס מִיכָּן וַעֲרָבָה מִיכָּן וְאֶתְרוֹג. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. סוּכָּה גְּזוּלָה. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. כְּשֵׁירָה. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. פְּסוּלָה. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מָאן דְּאָמַר. כְּשֵׁירָה. בְּשֶׁגְּזַל קַרְקַע. מָאן דְּאָמַר. פְּסוּלָה. בְּשֶׁגְּזַל פִּסָּל. וְאֵיפְשַׁר שֶׁלֹּא יִיקְּשֵׁר. בִּמְיַישֵּׁב מִלְמַעֲלָן. רַבָּנִן דְּקַיְסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. בֵּין זֶה וּבֵין זֶה פְּסוּלָה. אֵי זוֹ הִיא גְּזוּלָה פְּסוּלָה. כָּל שֶׁהוּא נִכְנָס בְּתוֹךְ סוּכָּתוֹ שֶׁלְּחֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. כְּהָדָא. גַּמְלִיאֵל זֶונָא עֲבַד לֵיהּ מַטַלָּא גַּו שׁוּקָא. עֲבַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. אֲמַר לֵיהּ. מָאן שָׁרָא לָךְ.

יָבֵשׁ פָּסוּל. רִבִּי אַבִּין בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי. הַיָּבֵשׁ פָּסוּל עַל שֵׁם לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי יוּדָה. הַיָּבֵשׁ עַצְמוֹ כָּשֵׁר. אָמַר לָהֶן רִבִּי יְהוּדָה. וְהָלֹא בְכַרְכֵי הַיָּם מוֹרִישִׁין לוּלְבֵיהֶן לִבְנֵיהֶן. אָמְרוּ לוֹ. אֵין לְמֵידִין מִשְּׁעַת הַדּוֹחַק. בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי אֲבִינָא. יָבְשָׁה צִיצִיתוֹ מָהוּ מַה בֵּינוֹ לְקָטוּם. אֲמַר לוֹן. זֶה הִדּוּר וְזֶה אֵינוֹ הִדּוּר.

רִבִּי מָלוּךְ בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. נֶחֱלַק הַמַּתְאִים כְּמִי שֶׁנִּפְרְדוּ הֶעָלִין. כַּפּוֹת תְּמָרִים. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. כַּפּוֹת תְּמָרִים. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. כַּפּוֹת תְּמָרִים כִּשְׁמָן. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. אִם נִפְרָד יֵאָגֵדְנוּ.

אֵילּוּ הֵן צִינֵי הַר הַבַּרְזֶל שֶׁהֵן כְּשֵׁירוֹת. כָּל שֶׁרֹאשׁוֹ שֶׁלָּזֶה מַגִּיעַ לְצַד עִיקָּרוֹ שֶׁלָּזוֹ. תַּנֵּי. חֲרוּת פְּסוּלָה. דּוֹמֶה לְחֲרוּת כָּשֵׁר.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר אַבָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. כְּדֵי לְנַעֲנֵעַ בּוֹ כָּשֵׁר. תַּנֵּי. הֲדַס וַעֲרָבָה שְׁלֹשָׁה וְלוּלָב אַרְבָּעָה. תַּנֵּי. בָּאַמַּת חֲמִשָּׁה. דִּבְרֵי רִבִּי טַרְפוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. בָּאַמָּת שִׁשָּׁה. עַל דְּרִבִּי טַרְפוֹן פּוֹשְׁכִין רַבְרְבִין. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִן פּוֹשְׁכִין דַּקִּיקִין. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה נְשַׂיְיא. לוּלָב טָפַח. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. אֲזוֹב טָפַח. רִבִּי זְעִירָה בָּעֵי. לוּלָב טָפַח. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי. קַיְימָהּ רִבִּי סִימוֹן. רִבִּי חִינְנָא רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. לוּלָב טָפַח. אֲזוֹב טָפַח. שׁוֹפָר טָפַח. שִׁילְיָיא טָפַח. וְיֵשׁ אוֹמְרִים. אַף דּוֹפָן שְׁלִישִׁית טָפַח. רִבִּי זְעוּרָא בָּעֵי. לוּלָב טָפַח (וּבִלְבַד) [מִלְּבַד] שִׁיזְרָה. אֲזוֹב טָפַח חוּץ מִגִּבְעוֹלִין. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי טָבִי בְּשֵׁם רַב רִבִּי חִינְנָא רִבִּי פַּרְנָךְ רַב מַתְנָה יוֹסֵי בַּר מָנִישָׁא בְּשֵׁם רַב. לוּלָב טָפַח (וּבִלְבַד) [מִלְּבַד] שִׁזְרָה. אֲזוֹב טָפַח חוּץ מִגִּבְעוֹלָיו.

הלכה ב

משנה: הֲדַס הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פָּסוּל. נִקְטַם רֹאשׁוֹ נִפְרְצוּ עָלָיו אוֹ שֶׁהָיוּ עֲנָבָיו מְרוּבּוֹת מֵעָלָיו פָּסוּל וְאִם מִיעֲטָן כָּשֵׁר. וְאֵין מְמַעֲטִין בְּיוֹם טוֹב׃

הלכה: כְּתִיב וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת. עֵץ שֶׁעֲנָפָיו חוֹפִין אֶת רוּבּוֹ וְעוֹלֶה כְּמִין קְלִיעָה. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה הֲדַס. אֵין תֵּימַר זֶיתָא. עוֹלֶה כְּמִין קְלִיעָה וְאֵין עֲנָפָיו חוֹפִין אֶת רוּבּוֹ. אֵין תֵּימַר זַרְגּוּנָה. עֲנָפָיו חוֹפוֹת אֶת רוּבּוֹ וְאֵינוֹ עוֹלֶה כְּמִין קְלִיעָה. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה הֲדַס.
חִייָה בַּר אַדָּא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. בְּמַשְׁחִירוֹת שָׁנוּ. לָמָּה. מִשֵּׁם שֶׁאֵינָן דּוֹמוֹת לְעֵצוֹ אוֹ מִשֵּׁם שֶׁנִּגְמַר פִּרְיוֹ. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. הָיָה דַּרְכּוֹ לְגַדֵּל יְרוֹקִים. אֵין תֵּימַר. מִשֵּׁם שֶׁאֵינָן דּוֹמוֹת לְעֵצוֹ הֲרֵי אֵינָן דּוֹמוֹת לְעֵצוֹ. הֲוֵי. לָא טַעֲמָא דִּי לָא מִשֵּׁם שֶׁנִּגְמַר פִּרְיוֹ.

הלכה ג

משנה: עֲרָבָה גְּזוּלָה וִיבֵישָׁה פְּסוּלָה. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פְּסוּלָה. נִקְטַם רֹאשָׁהּ נִפְרְצוּ עָלֶיהָ וְהַצַּפְצָפָה פְּסוּלָה. כְּמוּשָׁה וְשֶׁנִּשְׁרוּ מִקְצַת עָלֶיהָ וְשֶׁל בַּעַל כָּשֵׁירָה׃

הלכה: כְּתִיב. וַעַרְבֵי נָחַל. אֵין לִי אֶלָּא שֶׁל נַחַל. שֶׁלְּבַעַל וְשֶׁלְּהָרִים מְנַיִין. תַּלְמוּד לוֹמַר וַעַרְבֵי. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר. עַרְבֵי נָחַל שְׁתַּיִם. עֲרָבָה לְלוּלָב וַעֲרָבָה לַמִּקְדָּשׁ. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר וְעַרְבֵי נָחַל. פְּרָט לְצַפְצָפָת. אִי זֶהוּ שֶׁלְּצַפְצָפָת. הָעֲשׂוּיָה כְּמִין מַגָּל. תַּנֵּי. כְּמִין מַגָּל פְּסוּלָה. כְּמִין מֶסֶר (פְּסוּלָה) [כְּשֵׁירָה]. אִי זוֹ הִיא עֲרָבָה פְּסוּלָה. עֶלֶה עָגוֹל וְקַנָּהּ לָבָן. אִי זוֹ הִיא עֲרָבָה כְּשֵׁירָה. עֶלֶה אָרוֹךְ וְקַנָּהּ אָדוֹם.

הלכה ד

משנה: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת לוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד וַאֲפִילוּ שְׁנַיִם קְטוּמִים וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ קָטוּם. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִים. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כְּשֵׁם שֶׁלּוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד כָּךְ הֲדַס אֶחָד וַעֲרָבָה אַחַת׃

הלכה: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל דָּרַשׁ. פְּרִי עֵץ הָדָר אֶחָד. כַּפּוֹת תְּמָרִים אֶחָד. וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת שְׁלֹשָׁה. וַעַרְבֵי נָחַל שְׁתַּיִם. וּשְׁתֵּי דְלִיּוֹת. אַחַת שֶׁאֵינָהּ קְטוּמָה. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר. אֲפִלּוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִין. רַבִּי בָּא בַּר מָמָל בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי אִימִּי. כְּמָה דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל מַרְבֶּה בַּהֲדַס יַרְבֶּה בְּשֹׁאָר כָּל הַמִּינִין. אָמַר לֵיהּ. מֵיסְבּוֹר אַתְּ סָבַר. עַל דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל קָטוּם הָדָר. וְהָא תַנִּינָן. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֲפִלּוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִין. לֵית בַּר נַשׁ אָמַר. אֲפִילּוּ. אֶלָּא דְּהוּא מוֹדֶה עַל קַדְמִיתָא. רַבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵה. מַה בָא רַבִּי טַרְפוֹן לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. אָמַר לֵיהּ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לֹא סָבַר קָטוּם הִדּוּר. וְרַבִּי טַרְפוֹן סָבַר קָטוּם הִדּוּר. רַבִּי יָסָא כַּד סְלַק לְהָכָא חַמְתּוֹן מְבַחֲרִין הֲדַסָּה. אָמַר. לָמָּה בְנֵי מַעֲרָבָא מְבַחֲרִין הֲדַסָּה. וְלֹא שְׁמִיעַ

דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל עָרֵיהֶם וגו'. לֹא הִיא הֶדַס וְלֹא הִיא עֵץ עָבוֹת. אֶלָּא הֶדַס לְסוּכָּה. וְעֵץ עָבוֹת לְלוּלָב. רִבִּי זְעוּרָה הֲוָה תְקַע לָהּ.

הָעוֹשֶׂה לוּלָב לְעַצְמוֹ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת לוּלָב. לְאַחֵר. לַעֲשׂוֹת לוּלָב לִשְׁמוֹ. כְּשֶׁהוּא נוֹטְלוֹ מָהוּ אוֹמֵר. בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לוּלָב. נִתַּפַּלֵּל בּוֹ אוֹמֵר. בָּרוּךְ שֶׁהֶחֱיָינוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה. וּמְבָרֵךְ עָלָיו כָּל שֶׁעָה שֶׁהוּא נוֹטְלוֹ. כֵּיצַד מְבָרְכִין עַל נֵר חֲנוּכָּה. רַב אָמַר בָּרוּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת [הַדְלָקַת] נֵר חֲנוּכָּה. הַכֹּל מוֹדִין בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר. עַל נְטִילַת לוּלָב. מַה פְּלִיגִין. בְּשֶׁאָר כָּל הַיָּמִים. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. עַל נְטִילַת לוּלָב. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. עַל מִצְוַת זְקֵנִים. מַה אָמַר רַב בְּלוּלָב. מָה אִם חֲנוּכָּה שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן הוּא אוֹמֵר. עַל מִצְוַת נֵר חֲנוּכָּה. לוּלָב שֶׁהוּא דְּבַר תּוֹרָה לֹא כָל שֶׁכֵּן. מַה אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בַּחֲנוּכָּה. מַה אִם לוּלָב שֶׁהוּא דְּבַר תּוֹרָה אוֹמֵר. עַל מִצְוַת זְקֵינִים. חֲנוּכָּה שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן לֹא כָל שֶׁכֵּן. לֹא צוֹרְכָא דִילֹא מַה אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בַּחֲנוּכָּה.

חִייָה בְּרֵיהּ דְּרַב מְבָרֵךְ עַל כָּל פַּעַם וּפַעַם. רַב חוּנָה לֹא מְבָרֵךְ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בִּלְבַד. רִבִּי חוּנָה בְּשֵׁם רַב יוֹסֵף. טַעֲמֵיהּ דְּרַב חוּנָה. דְּמַאי מִדִּבְרֵיהֶן וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים מִדִּבְרֵיהֶן. מַה דְּמַיי אֵין מְבָרְכִין עָלָיו אַף שְׁאָר כָּל הַיָּמִים אֵין מְבָרְכִין עָלָיו.

הלכה ה

משנה: אֶתְרוֹג הַגָּזוּל וְהַיָּבֵשׁ פָּסוּל. שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת פָּסוּל. שֶׁל עָרְלָה פָּסוּל. שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה פָּסוּל וְשֶׁל טְהוֹרָה לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל כָּשֵׁר. וְשֶׁל דְּמַאי בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין. וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְשֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל כָּשֵׁר:

הלכה: כְּתִיב פְּרִי עֵץ הָדָר. עֵץ שֶׁפִּרְיוֹ הָדָר וְעֵצוֹ הָדָר. אֵי זֶה זֶה. זֶה אֶתְרוֹג. אִין תֵּימַר רִימוֹנָא. (עֵצוֹ) [פִּירְיוֹ] הָדָר וְאֵין (פִּירְיוֹ) [עֵצוֹ] הָדָר. אִין תֵּימַר חָרוּבָה. עֵצוֹ הָדָר וְאֵין פִּירְיוֹ הָדָר. אֵי זֶה זֶה. זֶה אֶתְרוֹג. הָדָר. אָמַר רִבִּי לֵוִי. שֶׁהוּא דָר בְּאִילָנוֹ מִשְׁנָה לַחֲבֵירְתָהּ. אָמַר רִבִּי תַנְחוּמָא. תִּירְגֵּם עֲקִילַס. הָדָר הִידוֹר. אִילֵּן שֶׁהוּא גָדֵל עַל פְּנֵי הַמַּיִם. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם פְּרִי עֵץ הָדָר. עֵץ שֶׁפִּרְיוֹ הָדָר וְעֵצוֹ הָדָר. טַעַם פִּרְיוֹ כְּטַעַם עֵצוֹ. טַעַם עֵצוֹ כְּטַעַם פִּרְיוֹ. פִּרְיוֹ דוֹמֶה לְעֵצוֹ. עֵצוֹ דוֹמֶה לְפִירְיוֹ. וְאֵי זֶה זֶה. זֶה אֶתְרוֹג.

רִבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמְיָיא בָּעֵי. מַתְנִיתָא דְלָא כְבֵית שַׁמַּי. דְּתַנִּינָן. וְשֶׁלְּדְמַאי בֵּית שַׁמַּי פּוֹסְלִין וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין. וְשֶׁלְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַם לֹא יִטּוֹל. וְאִם נָטַל כָּשֵׁר.

הלכה ו

משנה: עֲלָתָה חֲזָזִית עַל רוּבּוֹ נִיטְלָה פִּיטְמָתוֹ נִיקַּב נִקְלַף נִסְדַּק חָסַר כָּל שֶׁהוּא פָּסוּל. עֲלָתָה חֲזָזִית עַל מְעוּטוֹ נִיטַּל עוּקְצוֹ נִיקַּב וְלֹא חָסַר כָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר. אֶתְרוֹג הַכּוּשִׁי פָּסוּל. הַיָּרוֹק כְּכַרְתָּן רִבִּי מֵאִיר מַכְשִׁיר וְרִבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל׃

הלכה: רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. כָּל הַפְּסוּלִין אֵינָן פּוֹסְלִין אֶלָּא בְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן בִּלְבַד. תַּמָּן אָמְרִין. רוּבּוֹ מִצַּד אֶחָד. חוֹטְמוֹ כְרוּבּוֹ לִפְסוֹל.

נִיטְלָה פִּיטְמָתוֹ. תַּמָּן אָמְרִין. שׁוֹשַׁנְתּוֹ. רִבִּי יִצְחָק בַּר חֲקוּלָא אָמַר. פִּיקָא. נִיקַּב וְלֹא פִילֵּשׁ מִבִּפְנִים כָּשֵׁר. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. נִיטַּל עוּקְצוֹ נִיקַּב וְלֹא חָסַר כָּל שֶׁהוּא כָּשֵׁר.

אֶתְרוֹג הַכּוּשִׁי פָּסוּל. הַבָּא מִן הַכּוּשִׁי כָּשֵׁר.

הַיָּרוֹק כְּכַרְתָּן. רִבִּי זְעוּרָה בְעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי. כְּהֵן כָּרְתִינוֹן אוֹ דְּדֶמִי לָהֶן כָּרְתִינוֹן. אֲמַר לֵיהּ. כְּהֵין כָּרְתִינָן. אֵי זֶהוּ יְרַקְרָק שֶׁבִּירוֹקִים. רִבִּי לָעְזָר אוּמֵר. כְּשַׁעְוָה וּכְשׁוֹשַׁנַּת קַרְמָל. סוּמַכּוֹס אָמַר. כַּכְּנָפֵי טַוָּוס. אֵי זֶהוּ אֲדַמְדָּם שֶׁבָּאֲדוֹמִים. זֶה זְהוֹרִית עֲמוּקָה. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס. שַׁנְיָיא הִיא תַּמָּן דִּכְתִיב יְרַקְרָק.

הלכה ז

משנה: שִׁעוּר אֶתְרוֹג קָטָן רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּאֱגוֹז. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כַּבֵּיצָה. וְהַגָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיֵּאָחֲזוּ אֶת שְׁנֵיהֶם בְּיָדוֹ אַחַת דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אֲפִילּוּ אֶחָד בִּשְׁתֵּי יָדָיו׃

הלכה: אֶתְרוֹג הַבּוֹסֵר. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר. אֵינוֹ פֶּרִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. פֶּרִי. רִבִּי אִילָא רִבִּי יָסָא בְשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. אַתְיָיא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. אֶתְרוֹג בּוֹסֵר אֵינוֹ פֶּרִי. כֵּן רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר. אֶתְרוֹג בּוֹסֵר אֵינוֹ פֶּרִי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. וְכִי כָל שֶׁהוּא כָּשֵׁר בַּלּוּלָב חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת וְכָל שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר בַּלּוּלָב אֵינוֹ חַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. הָתִיבוֹן. הֲרֵי מְנוּמָר. הֲרֵי הוּא גָּדַל בְּדָפוּס. הֲרֵי הוּא עָשׂוּי כְּכַדּוּר. הֲרֵי הוּא פָּסוּל בְּלוּלָב וְחַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת. מִסְתַּבְּרָא רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֶה לְרִבִּי עֲקִיבָה. רִבִּי עֲקִיבָה לֹא יוֹדֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי שִׁמְעוֹן יוֹדֵי לְרִבִּי עֲקִיבָה. דִּכְתִיב פְּרִי. וְאֵינוֹ פֶּרִי. רִבִּי עֲקִיבָה לֹא יוֹדֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן. הֲרֵי מְנוּמָר. הֲרֵי גָּדַל בְּדָפוּס. הֲרֵי הוּא עָשׂוּי כְּכַדּוּר. הֲרֵי הוּא פָּסוּל בְּלוּלָב וְחַיָּיב בְּמַעְשְׂרוֹת.

אָנָן תַּנִּינָן כָּאֱגוֹז. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי. עַד כָּאֱגוֹז. מָאן דְּאָמַר. כָּאֱגוֹז. כָּאֱגוֹז עַצְמוֹ כָּשֵׁר. מָאן דְּאָמַר. עַד כָּאֱגוֹז. כָּאֱגוֹז עַצְמוֹ פָּסוּל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. אִילּוּ הָוָה כְתִיב וְכַפּוֹת תְּמָרִים. יְאוּת. לֵית כְּתִיב אֶלָּא כַּפּוֹת תְּמָרִים. אֲפִילּוּ זֶה בְיָדוֹ אַחַת וְזֶה בְיָדוֹ אַחַת. אָמְרוּ עָלָיו עַל רִבִּי עֲקִיבָה שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֶתְרוֹג עַל כְּתֵיפָיו.

הלכה ח

משנה: אֵין אוֹגְדִין אֶת הַלּוּלָב אֶלָּא בְמִינוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אֲפִילּוּ בְמִשְׁחָה. אָמַר רִבִּי מֵאִיר מַעֲשֶׂה בְאַנְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהָיוּ אוֹגְדִין אֶת לוּלְבֵיהֶן בְּגִימוֹנִית שֶׁל זָהָב. אָמְרוּ לוֹ בְּמִינוֹ הָיוּ אוֹגְדִין אוֹתוֹ מִלְמָטָה: וְאֵיכָן הָיוּ מְנַעְנְעִין בְּהוֹדוּ לַיי׳ תְּחִילָּה וְסוֹף וְאַף בָּאָנָא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָא כְּדִבְרֵי הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אַף בָּאָנָא יי׳ הַצְלִיחָה נָא. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה צוֹפָּה הָיִיתִי בְרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבִרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכָּל הָעָם מְטָרְפִין בְּלוּלְבֵיהֶן וְהֵם לֹא נִיעְנְעוּ אֶלָּא בָאָנָא יי׳ הוֹשִׁיעָה נָא בִלְבַד. מִי שֶׁבָּא בַדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה בְיָדוֹ לוּלָב כְּשֶׁיַּכְנֵס לְבֵיתוֹ יִטּוֹל עַל שׁוּלְחָנוֹ. אִם לֹא נָטַל בַּשַּׁחֲרִית יִטּוֹל בֵּין הָעַרְבַּיִם שֶׁכָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לַלּוּלָב:

הלכה: הָא בְהוֹדוּ לֹא. לְהוֹצִיא. אַף בָּאָנָא יי׳ הַצְלִיחָה נָא.

רַב חִייָה בַּר אַשִׁי בְשֵׁם רַב. זֶה שֶׁהוּא מַשְׁכִּים לָצֵאת לַדֶּרֶךְ נוֹטֵל לוּלָב וּמְנַעְנֵעַ. שׁוֹפָר וְתוֹקֵעַ. לְכְשֶׁתַּגִּיעַ עוֹנַת קְרִיַת שְׁמַע הֲרֵי זֶה קוֹרֵא אֶת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל. תַּנֵּי. צָרִיךְ לְנַעְנֵעַ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. הָכִין חַד וְהָכִין חַד אוֹ הָכִין וְהָכִין חַד. תַּמָּן תַּנִּינָן. צָרִיךְ לְכַסְכֵּס שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בֵּין כָּל דָּבָר וְדָבָר. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. הָכִין חַד וְהָכִין חַד אוֹ הָכִין וְהָכִין חַד.

הלכה ט

משנה: מִי שֶׁהָיָה עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן מַקְרִין אוֹתוֹ עוֹנָה אַחֲרֵיהֶן מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִין וּתְהִי לוֹ מְאֵירָה. אִם הָיָה גָּדוֹל מַקְרֶא אוֹתוֹ עוֹנָה אַחֲרָיו הַלְלוּיָהּ:

הלכה: תַּנֵּי. אֲבָל אָמְרוּ. אִשָּׁה מְבָרֶכֶת לְבַעֲלָהּ וְעֶבֶד לְרַבּוֹ וְקָטָן לְאָבִיו. נִיחָא אִשָּׁה מְבָרֶכֶת לְבַעֲלָהּ. עֶבֶד לְרַבּוֹ. קָטָן לְאָבִיו. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אָחָא בְשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בָּן נְהוֹרַיי. כָּל שֶׁאָמְרוּ בְקָטָן כְּדֵי לְחַנְּכוֹ. תִּיפְתָּר. בְּעוֹנָה אַחֲרֵיהֶן אָמֵן. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. מִי שֶׁהָיָה עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן מַקְרִין אוֹתוֹ וְעוֹנָה אַחֲרֵיהֶן מַה שֶּׁהֵן אוֹמְרִין וּתְהֵא לוֹ מְאֵירָה. [וְעוֹד אָמְרוּ.] תָּבוֹא מְאֵירָה לְבֶן עֶשְׂרִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְבֶן עֶשֶׂר.

הלכה י

משנה: מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לִכְפּוֹל יִכְפּוֹל לִפְשׁוֹט יִפְשׁוֹט לְבָרֵךְ אַחֲרָיו יְבָרֵךְ. הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה. הַלּוֹקֵחַ לוּלָב מֵחֲבֵרוֹ בַּשְּׁבִיעִית נוֹתֵן לוֹ אֶתְרוֹג בְּמַתָּנָה לְפִי שֶׁאֵין רַשַּׁאי לִיקָּחוֹ בַּשְּׁבִיעִית:

הלכה: רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר הַלְלוּ יָיהּ. וְחוֹרָנָה אָמַר הַלֵּלוּיָהּ. מָאן דְּאָמַר הַלְלוּ יָיהּ. נָחֲלַק וְאֵינוֹ נִמְחָק. מָאן דְּאָמַר הַלֵּלוּיָהּ. נִמְחָק וְאֵינוֹ נָחֲלַק. וְלָא יָדְעִין מָאן אֲמַר דָּא וּמָאן אֲמַר דָּא. מִן מַה דַּאֲמַר רַב. שְׁמָעִית מִן חָבִיבִי. אִם יִתֵּן לִי אָדָם סֵפֶר תִּילִים שֶׁלְרִבִּי מֵאִיר

מוֹחֵק אֲנִי אֶת כָּל הַלְּלוּיָהּ שֶׁבּוֹ. שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּון לְקַדְּשָׁן. הֲוִי דוּ אָמַר הַלֵּלוּיָהּ. מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִן פְּלִיגִן. דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. בַּעֲשָׂרָה לְשׁוֹנוֹת שֶׁלְּשָׁבַח נֶאֱמַר סֵפֶר תְּהִלִּים. בְּאִישׁוּר בְּנִיצּוּחַ בְּנִיגּוּן בְּשִׁיר בְּמִזְמוֹר בְּהַשְׂכִּיל בְּרִינָה בְּתוֹדָה בִּתְפִילָּה בִּבְרָכָה. הַמְאוּשָּׁר שֶׁבְּכוּלָּן הַלְּלוּיָהּ. שֶׁהַשֵּׁם וְהַשֶּׁבַח כְּלוּלִין בּוֹ.

רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ. מַה נַעֲנֵי. אֲמַר לֵיהּ [רִבִּי אַ]בָּא כִּיפָּה (קוֹמָךְ) [קוֹמִי]. רִבִּי יוֹנָה עָנֵי הָכֵין וְהָכֵין. רִבִּי לֵיעֶזֶר לָא עָנֵי הָכֵין וְהָכֵין. רַב בְּשֵׁם רַב אַבָּא בַּר חָנָה בְּשֵׁם רַב. וְהוּא שֶׁעָנָה רָאשֵׁי פְרָקִים. רִבִּי זְעוּרָה בָּעֵי. וְהַיי לֵין אִינּוּן רָאשֵׁי פְרָקִים. הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ. בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. מְנַיִין אִם שָׁמַע וְלֹא עָנָה יָצָא. אֲמַר לוֹן. מִן מַה דַּאֲנָן חַמְיִין רַבָּנִין רַבְרְבַיָּיא קַיימִין בְּצִיבּוּרָא וְאִילֵּין אָמְרִין בָּרוּךְ הַבָּא. וְאִילֵּין אָמְרִין. בְּשֵׁם יְיָ. וְאִילּוּ וְאֵילּוּ יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבָתָן.

תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. עוֹנֶה הוּא אָדָם אָמֵן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָכַל. אֵינוֹ אוֹמֵר. בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ. אִם לֹא אָכַל. תַּנֵּי. אֵין עוֹנִין אָמֵן יְתוֹמָה וְלֹא אָמֵן קְטוּפָּה. אֵי זוֹ הִיא אָמֵן יְתוֹמָה. אָמַר רִבִּי הוּנָא. הָהֵן דְּחַיָּיב לְמִבְרְכָה וְהוּא עָנֵי וְלָא יָדַע מָהוּ. תַּנֵּי. גּוֹי שֶׁבֵּירַךְ אֶת הַשֵּׁם עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. בַּשֵּׁם אֵין עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא. אִם בֵּירַכְךָ גּוֹי עָנֵה אַחֲרָיו אָמֵן. דִּכְתִיב בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים. גּוֹי אֶחָד פָּגַע בְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל וּבֵירְכוֹ. אָמַר לֵיהּ. כְּבָר מִילָּתָךְ אֲמִירָה. אַחֵר פָּגַע בּוֹ וְקִילְלוֹ. אָמַר לֵיהּ. כְּבָר מִילָּתָךְ אֲמִירָה. אָמְרוּ לֵיהּ תַּלְמִידוֹי. רִבִּי. הֵיךְ מַה דְּאָמְרַת לְדֵין אָמְרַת לְדֵין. אָמַר לוֹן. וְלָא כֵן כְּתִיב. אוֹרֵרֶיךָ אָרוּר וּמְבָרֲכֶיךָ בָּרוּךְ.

רִבִּי הָיָה כוֹפֵל בָּהּ דְּבָרִים. רִבִּי לְעָזָר בֶּן פְּרָטָא פּוֹשֵׁט בָּהּ דְּבָרִים.

אָמַר רִבִּי לְעָזָר. דְּזַקְנֵי הַגָּלִיל הֵיא. דְּזַקְנֵי הַגָּלִיל אוֹמְרִים. אָסוּר לְמָסוֹר לְמִי שֶׁהוּא חָשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית מָזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. אָמַר רִבִּי מַתַּנְיָיה. תִּיפְתַּר. דִּבְרֵי הַכֹּל. כְּשֶׁהָיוּ אֲתְרוֹגִים נִמְכָּרִין בְּיוֹקֶר. כְּהָדָא. תְּרוֹנְגְיָיא הֲוון מְצַפְצְפִין תַּמָּן וַהֲוָה רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב יְהַב אֲתְרוֹגָא מַתְּנָה לְבֶרְיהּ. אֲמַר לֵיהּ. לְכְשֶׁתִּזְכֶּה בּוֹ וּבְמִצְוָתוֹ הַחֲזִירֵהוּ לִי.

הלכה יא

משנה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה הַלּוּלָב נִיטָּל בַּמִּקְדָּשׁ שִׁבְעָה וּבַמְּדִינָה יוֹם אֶחָד. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי שֶׁיְּהֵא לוּלָב נִיטָּל בַּמְּדִינָה שִׁבְעָה זֵכֶר לַמִּקְדָּשׁ. וְשֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנָּף כּוּלּוֹ אָסוּר: יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְבֵית הַכְּנֶסֶת לַמָּחֳרַת מַשְׁכִּימִין וּבָאִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ וְנוֹטֵל. מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג. וּשְׁאָר יְמוֹת הֶחָג אָדָם יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּלוּלָבוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ: רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לִרְשׁוּת הָרַבִּים פָּטוּר מִפְּנֵי שֶׁהוֹצִיאוֹ בִּרְשׁוּת:

הלכה: כְּתִיב וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. בְּשִׂמְחַת לוּלָב הַכָּתוּב מְדַבֵּר. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. בְּשִׂמְחַת שְׁלָמִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מָאן דְּאָמַר. בְּשִׂמְחַת שְׁלָמִים הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן דְּבַר תּוֹרָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים דְּבַר תּוֹרָה. וְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי מַתְקִין עַל דְּבַר תּוֹרָה. מָאן דְּאָמַר. בְּשִׂמְחַת לוּלָב הַכָּתוּב מְדַבֵּר. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן דְּבַר תּוֹרָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים מִדִּבְרֵיהֶן. וְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי מַתְקִין עַל דִּבְרֵיהֶן. וְיֵשׁ הַתְקָנָה אַחַר הַתְקָנָה.

חֲבֵרַיָּיא בְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה. הֵיךְ מַה דְּאַתְּ אָמַר תַּמָּן. וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיי שִׁבְעַת יָמִים. אֵין שִׁבְעָה בְלֹא שַׁבָּת. וְדִכְוָותָהּ וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים. אֵין שִׁבְעָה בְלֹא שַׁבָּת. אָמַר לוֹן. שַׁנְיָיא הִיא. דִּכְתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן. חָלַק הָרִאשׁוֹן מֵהֶן. מֵעַתָּה בַּמִּקְדָּשׁ יְדָחֶה. בִּגְבוּלִין לֹא יְדָחֶה. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. אִילּוּ הָוָה כְתִיב וּלְקַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הָיִיתִי אוֹמֵר. כָּאן מִיעֵט וּבְמָקוֹם אַחֵר רִיבָּה. אֶלָּא וּלְקַחְתֶּם לָכֶם. מִכָּל מָקוֹם. וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים בִּירוּשָׁלֶם.

חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵה. שְׁמִצָּוֹת עֲשֵׂה דּוֹחֶה לְמִצְוָה בְלֹא תַעֲשֶׂה. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי. לָא מִן הָדָא אֶלָּא מִן הָדָא דַּאֲמַר רִבִּי אִילָא וּתְנֵיי תַמָּן. כְּךְ הָיָה הַמִּנְהָג בִּירוּשָׁלֶם. אָדָם הוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְלוּלָבוֹ בְיָדוֹ. קוֹרֵא אֶת שְׁמַע וּמִתְפַּלֵּל וְלוּלָבוֹ בְיָדוֹ. נִכְנַס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה וְלוּלָבוֹ בְיָדוֹ. לְשֵׁאת אֶת כַּפָּיו וְלִקְרוֹת בַּתּוֹרָה נוֹתְנוֹ לַחֲבֵירוֹ. הִנִּיחוֹ בָאָרֶץ אָסוּר לְטַלְטְלוֹ. אָמַר רִבִּי אָבוּן. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהוּא אָסוּר בַּהֲנָיָיה. תַּנֵּי. מְטַלְטְלִין עֲצֵי בְשָׂמִים לְהָרִיחַ בָּהֶן לְחוֹלֶה בַּשַּׁבָּת. רַבָּנִן דְּקַיְסָרִין אָמְרִין. עֲרָבָה מוּתָּר לְהָנִיף בָּהּ לְחוֹלֶה בַּשַּׁבָּת. אַף בְּסַכִּין שֶׁלְּמִילָה כֵּן. אַף בְּמַצָּה כֵּן. מִן מַה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵה. אֲפִילּוּ פִירֵשׁ חוֹזֵר אֲפִילּוּ עַל הַצִּיצִין שֶׁאֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַמִּילָה. הָדָא אָמְרָה. אַף בְּסַכִּין שֶׁלְּמִילָה כֵּן. אַף בְּמַצָּה כֵּן.

הלכה יב

משנה: מְקַבֶּלֶת אִשָּׁה מִיַּד בְּנָהּ וּמִיַּד בַּעְלָהּ וּמַחֲזֶרֶת לַמַּיִם בַּשַּׁבָּת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּשַּׁבָּת מַחֲזִירִין וּבְיוֹם טוֹב מוֹסִיפִין וּבַמּוֹעֵד מַחֲלִיפִין. כָּל קָטָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לְנַעְנֵעַ חַיָּיב בַּלּוּלָב:

הלכה: יוֹדֵעַ לְנַעְנֵעַ חַיָּיב בְּלוּלָב. יוֹדֵעַ לְהִתְעַטֵּף חַיָּיב בַּצִּיצִית. יוֹדֵעַ לְדַבֵּר אָבִיו מְלַמְּדוֹ לְשׁוֹן תּוֹרָה. יוֹדֵעַ לִשְׁמוֹר אֶת יָדָיו אוֹכְלִין עַל יָדָיו תְּרוּמָה. אֶת גּוּפוֹ אוֹכְלִין עַל גּוּפוֹ טָהֳרוֹת. אֲבָל אֵינוֹ עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו וְאֵינוֹ עוֹמֵד עַל הַדּוּכָן עַד שֶׁיִּתְמַלֵּא זְקָנוֹ. רִבִּי אוֹמֵר. וְכוּלְּהֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה. שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲמִידוּ אֶת הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית יְיָ.

פרק ד

הלכה א

משנה: לוּלָב וַעֲרָבָה שִׁשָּׁה וְשִׁבְעָה. הַהַלֵּל וְהַשִּׁמְחָה שְׁמוֹנָה. סוּכָּה וְנִסּוּךְ הַמַּיִם שִׁבְעָה. וְהֶחָלִיל חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה: לוּלָב שִׁבְעָה כֵּיצַד יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת לוּלָב שִׁבְעָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים שִׁשָּׁה: עֲרָבָה שִׁבְעָה כֵּיצַד יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל עֲרָבָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת עֲרָבָה שִׁבְעָה וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים שִׁשָּׁה:

הלכה: לוּלָב וַעֲרָבָה שִׁשָּׁה וְשִׁבְעָה כול'. רִבִּי זְעוּרָה רִבִּי אִילָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עֲרָבָה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וּדְלֹא כְאַבָּא שָׁאוּל. דְּאַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר. עֲרָבָה דְבַר תּוֹרָה. וְעַרְבֵי נַחַל שְׁתַּיִם. עֲרָבָה לְלוּלָב וַעֲרָבָה לַמִּקְדָּשׁ. רִבִּי בָּא רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וּדְלֹא כְרִבִּי עֲקִיבָה. דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. בַּשֵּׁינִי וְנִסְכֵּיהֶם. בַּשִּׁשִּׁי וּנְסָכֶיהָ. בַּשְּׁבִיעִי כְּמִשְׁפָּטָם. מֵ"ם יוֹד מֵ"ם מַיִם. רִבִּי חִייָה בַּר בָּא בְעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. וְעַכְשָׁיו לָמָּה הֵם חוֹרְשִׁין בְּזִקִּינוֹת. אָמַר לֵיהּ. בְּשָׁעָה שֶׁנִּיתְנָה הֲלָכָה לְכָךְ נִיתְנָה. שֶׁאִם בִּיקְשׁוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁ. רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְשֵׁם רִבִּי חוֹנְיָיא דִּבְרַת חַוּוֹרָן. עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם וְעָשָׂר נְטִיעוֹת מִיסּוּד הַנְּבִיאִים הֵם. מַה וּפְלִיג. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם לֵוִי. כְּדֵּי הָיְתָה הֲלָכָה בְיָדָם וּשְׁכָחוּהָ וְעָמְדוּ הַשְּׁנִיִּים וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים. לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁנּוֹתְנִין נַפְשָׁם בֵּית דִּין עָלָיו סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדָן כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה בְסִינַי. וְאַתְיָא כַּהִיא דְאָמַר רִבִּי מָנָא. כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא. וְאִם רֵק הוּא. מִכָּם. לָמָּה. שֶׁאֵין אַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ. כִּי הוּא חַייֵכֶם. אֵימָתַי הוּא חַייֵכֶם. בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְגִיעִים בּוֹ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְרִבִּי חִייָה בַּר בָּא. בַּבַלָיֵיא. תְּרֵין מִילִּין סַלְקוּן בִּידֵיכוֹן. מַפְשִׁיטוּתָהּ דְתַעֲנִיתָא וַעֲרוּבְתָא דְיוֹמָא שְׁבִיעָיֵיא. וְרַבָּנִן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין. אַף הָדָא מַקְזָתָה. רִבִּי סִימוֹן מְפַקֵּד לְאִילֵּין דְּמְחַשְׁבִין. יְהֵבוּן דַּעְתְּכוֹן דְּלָא תַעֲבְדוּן לֹא תְקִיעָתָה בְשַׁבָּתָא וְלֹא עֲרָבְתָא בְשַׁבָּתָא. וְאִין אַדְחַקְתּוּן עַבְדוּן תְּקִיעָתָה וְלָא תַעֲבְדוּן עֲרָבְתָא.

הלכה ב

משנה: מְצוַת לוּלָב כֵּיצַד. כָּל הָעָם מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן לְהַר הַבַּיִת וְהַחַזָּנִין מְקַבְּלִין מִיָּדָן וְסוֹדְרִין אוֹתָן עַל גַּג הָאִצְטְבָה וְהַזְּקֵנִים מַנִּיחִין אֶת שֶׁלָּהֶן בַּלִּשְׁכָּה וּמְלַמְּדִין אוֹתָן לוֹמַר כָּל מִי שֶׁמַּגִּיעַ לוּלְבּוֹ בְיָדוֹ הֲרֵי הוּא לוֹ מַתָּנָה. מַשְׁכִּימִין וּבָאִין הַחַזָּנִין מְזָרְקִין לִפְנֵיהֶן וְהֵן מְחַטְּפִין וּמַכִּין אִישׁ אֶת חֲבֵירוֹ. וּכְשֶׁרָאוּ בֵית דִּין שֶׁהִיוּ בָאִין לִידֵי סַכָּנָה הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא כָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל בְּבֵיתוֹ:

הלכה רִבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמְיָיא בָּעֵי. מַתְנִיתָא דְלָא כְרִבִּי דוֹסָא. דְּרִבִּי דוֹסָא אָמַר. בְּשַׁחֲרִית אָדָם צָרִיךְ לוֹמַר. כָּל מַה שֶׁיְּלַקְּטוּ הָעֲנִיִּים הַיּוֹם מִבֵּין הָעֲמָרִים הֶבְקֵר הֲרֵי הוּא הֶבְקֵר. רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר. לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵין הֶבְקֵר אַנְסִים הֶבְקֵר. שֶׁאֵין אָנוּ אַחְרָאִין לַרְמָאִים. תַּמָּן אַתְּ אָמַר. אֵין הֶבְקֵר אַנְסִים הֶבְקֵר. וְהָכָא אַתְּ אָמַר. הֶבְקֵר אַנְסִים הֶבְקֵר. אָמַר רִבִּי לְעָזָר. תַּמָּן עַל דַּעְתּוֹ הוּא מַבְקֵר. בְּרַם הָכָא עַל כָּרְחוֹ הוּא מַבְקֵר. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִילֵּל. וְיֵאוּת. תֵּדַע לָךְ שֶׁהוּא כֵן. שֶׁכְּבָר חִילּוּפָיו בְּיָדוֹ.

רַב מְפַקֵּד לְדָבֵית רַב אֲחִי. רַב הַמְנוּנָא מְפַקֵּד לַחֲבֵרַיָּיא. כַּד תַּהֲוֹון יְהָבִין מַתָּנָה בְּיוֹמָא טָבָא לָא תַהֲוֹון יְהָבִין לֵהּ אֶלָּא לְדַעַת גְּמוּרָה. כְּהָדָא. רַב הוּנָא יְהַב אֶתְרוֹגָא מַתָּנָה לְבָרֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ. אִין יוֹמָא טָבָא יוֹמָא דֵין הֲרֵי הוּא לָךְ מַתָּנָה. וְאִין לְמָחָר הֲרֵי הוּא לָךְ מַתָּנָה.

הלכה ג

משנה: מִצְוַת עֲרָבָה כֵּיצַד. מָקוֹם הָיָה לְמַטָּה מִירוּשָׁלַם וְנִקְרָא מוֹצָא וְיוֹרְדִין לְשָׁם וּמְלַקְּטִין מִשָּׁם מִוּרְבִּיּוֹת שֶׁל עֲרָבָה וּבָאִין וְזוֹקְפִין אוֹתָן בְּצִדֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְרָאשֵׁיהֶן כְּפוּפִין עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. וְתוֹקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתוֹקְעוּ. בְּכָל יוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ פַּעַם אַחַת וְאוֹמְרִים אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָא. אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֲנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא. אֲנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא. אוֹתוֹ הַיּוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים. בְּשִׁבְעַת פְּטִירָתָן מָה הֵן אוֹמְרִים יוֹפִי לְךָ מִזְבֵּחַ יוֹפִי לְךָ מִזְבֵּחַ. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר לְיָהּ וְלָךְ מִזְבֵּחַ לְיָהּ וְלָךְ מִזְבֵּחַ׃

הלכה: מָהוּא מוֹצָא. מַמְצַיָּיא. אָמַא רִבִּי תַּנְחוּמָא. קָלוֹנְיָיא הֲוָה שְׁמָהּ.

בַּר קַפָּרָה אָמַר. וְגִבְהָן אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. וְרָאשֵׁיהֶן כְּפוּפִין לִצְדָדֵי הַמִּזְבֵּחַ. רִבִּי זְעוּרָא שְׁלַח שְׁאִיל לְרִבִּי דָנִיֵּאל בְּרֵיהּ דְּרַב קַטִּינָא. שָׁמַעְתָּ מֵאֲבִיךָ טָעוּנָה בְרָכָה וְנִיטֶּלֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ וְיֵשׁ לָהּ שִׁיעוּר. אֲתָא רִבִּי אַיְיבוֹ בַּר נַגָּרִי בְּשֵׁם רַב חוּנָה וְאָמַר טַעֲמָא. טָעוּנָה בְרָכָה וְנִיטֶּלֶת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. וְיֵשׁ לָהּ שִׁיעוּר לֹא שָׁמַעְתִּי. תַּמָּן אָמְרִין. רַב שֵׁשֶׁת וְרַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב. חַד אָמַר. שְׁלֹשָׁה בַּדֵּי עָלִין. וְחוֹרָנָה אָמַר. אֲפִילּוּ בַד אֶחָד.

תַּנֵּי. וּבַעֲלֵי מוּמִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֵּן לְקִישׁ בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. בַּעֲלֵי מוּמִין נִכְנָסִין בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ. אָמַר לֵיהּ. כְּשִׁירִים הָיוּ.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כֵּינִי מַתְנִיתָא. אֲנִי וְהוּ הוֹשִׁיעָה נָא. [אֲנִי וְהוּא הוֹשִׁיעָה נָא].

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. לְךָ לִישׁוּעָתָה לָנוּ. לְךָ יוֹדְיָיה. דָּרַשׁ רִבִּי בָּא סָרוֹנְגְיָיה. וְהוֹשִׁיעַ יְיָ אֶת אָהֳלֵי יְהוּדָה בָּרִאשׁוֹנָה. וְהוֹשַׁע כְּתִיב. דָּרַשׁ רִבִּי זֵיבֵיי. כִּי עַתָּה תֵּצְאִי מִקִּירְיָה וְשָׁכַנְתְּ בַּשָּׂדֶה. וּשְׁכִינָתִי בַשָּׂדֶה. חֲנַנְיָה בֶּן אָחִי רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר. אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. הוּצֵאתְךָ כָּתַב.

רִבִּי בֶּרֶכְיָה רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. דָּרַשׁ לֵוִי בַּר סִיסִי בְּנַהֲרְדֵּעָא. וַיִּרְאוּ אֵת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. זוֹ עַד שֶׁלֹּא נִגְאֲלוּ. אֲבָל מִשֶּׁנִּגְאֲלוּ (אֵין דַּרְכָּהּ תִּינָּתֵן) [אֵיכָן דַּרְכָּהּ שֶׁל לְבֵנָה לְהִינָּתֵן] שָׁם הִיא נִתּוּנָה. אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה. מַעֲשֶׂה אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה. הִיא וְכָל אֲרְנָלֶיהָ שֶׁלָּהּ. (הִיא וְהַסָּל וְהַמַּגְרֵיפָה.) [הִיא וְכָל פַּרְקְמַטְיָא שֶׁלָּהּ. אָמַר רִבִּי מְיִישָׁא. בְּבָבֶל כְּתִיב כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר וּבְמִצְרַיִם כְּתִיב כְּמַעֲשֵׂה] לִבְנַת הַסַּפִּיר. לְלַמ�ְּדְךָ שֶׁכְּשֵׁם שֶׁהָאֶבֶן קָשָׁה מִן הַלְּבֵינָה כָּךְ שִׁיעְבּוּדָהּ שֶׁלְּבָבֶל הָיָה קָשֶׁה מִשִּׁעְבּוּדָהּ שֶׁלְּמִצְרַיִם. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא. עַד שֶׁלֹּא נִגְאֲלוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיְתָה רְשׁוּמָה בָרְקִיעַ. מִשֶּׁנִּגְאֲלוּ עוֹד לֹא נִרְאֵית בָּרְקִיעַ. מַה טַּעַם וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר. שְׁמַייָא כַּד אִינּוּן נְקִיִּין מִן עֲנָנִין.

תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי לֵיעֶזֶר. עֲבוֹדָה זָרָה עָבְרָה עִם יִשְׂרָאֵל בַּיָּם. מַה טַּעַם. מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלֹהָיו. אָמַר לוֹ רִבִּי עֲקִיבָה. חַס וְשָׁלוֹם. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָ עוֹשֶׂה אֶת הַקָּדוֹשׁ חוֹל. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם. כְּבָיְכוֹל כְּאִילּוּ עַצְמְךָ פָּדִיתָ. אוֹתוֹ הַיּוֹם מַקִּיפִין אֶת הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים. אָמַר רִבִּי אָחָא. זֵיכֶר לִיצִיאָתוֹ.

הלכה ד

משנה: כְּמַעֲשֵׂהוּ בַּחוֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַּשַּׁבָּת אֶלָּא שֶׁהָיוּ מְלַקְּטִין אוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַנִּיחִים אוֹתָן בְּגִיגִיּוֹת שֶׁל זָהָב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכְמוֹשׁוּ. רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר חֲרִיּוֹת שֶׁל דֶּקֶל הָיוּ מְבִיאִין וְחוֹבְטִין עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה נִקְרָא יוֹם חִיבּוּט חֲרִיּוֹת: מִיַּד הַתִּינוֹקוֹת שׁוֹמְטִין אֶת לוּלְבֵיהֶן וְאוֹכְלִין אֶתְרוֹגֵיהֶן:

הלכה: לֹא אָמַר אֶלָּא קָטָן. הָא גָדוֹל לֹא. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אֲבִינָא בְּשֵׁם רַב. אֶתְרוֹג שֶׁנִּפְסַל בַּיּוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן מוּתָּר לְאוֹכְלוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. תַּמָּן הוּא אֵינוֹ רָאוּי לְצֵאת בּוֹ. אֲחֵרִים רְאוּיִין לָצֵאת בּוֹ. בְּרַם הָכָא לֹא הוּא וְלֹא אֲחֵרִים יוֹצְאִין בּוֹ.

הלכה ה

משנה: הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה כֵּיצַד. מְלַמֵּד שֶׁאָדָם חַייָב בְּכְבוֹד יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חָג כִּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הֶחָג. סוּכָּה שִׁבְעָה כֵּיצַד גָּמַר מִלּוֹכַל לֹא יַתִּיר אֶת סוּכָּתוֹ אֲבָל מוֹרִיד הוּא אֶת הַכֵּלִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָן בִּשְׁבִיל כְּבוֹד יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן:

הלכה: תַּנֵּי. שְׁמוֹנָה עָשָׂר יוֹם וְלַיְלָה אֶחָד קוֹרִין בָּהֶן אֶת הַהַלֵּל בְּכָל שָׁנָה. שְׁמוֹנַת יְמֵי הֶחָג וּשְׁמוֹנַת יְמֵי הַחֲנוּכָּה וְיוֹם טוֹב שֶׁלְּעֲצֶרֶת וְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁלְּפֶסַח וְלֵילוֹ.

רִבִּי זְעוּרָא עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר. שַׁלְמֵי חֲגִיגָה שֶׁשְּׁחָטָן מֵעֶרֶב הֶרֶגֶל אֵינוֹ יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּרֶגֶל. הִתִּיב רִבִּי בָּא. וְהָתַנֵּי. חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹצְאִין בָּהּ מִשֶּׁם שִׂמְחָה וְאֵין יוֹצְאִין בָּהּ מִשֶּׁם שְׁלָמִים. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. תִּיפְתָּר. בְּשֶׁשְּׁחָטָהּ בָּרֶגֶל. אָמַר רִבִּי בָּא.

אִם בְּשֶׁשְּׂחָטָהּ בֶּרֶגֶל אֵין זוֹ חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עָשָׂר. מַאי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. עַד דַּאֲנָן תַּמָּן שְׁמַעְתָּנָהּ. עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. כַּד סַלְקִינָן הָכָא שְׁמַעְתָּנָהּ. רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. וְהָיִיתָ אַךְ שָׂמֵחַ. לְרַבּוֹת לֵילֵי יוֹם טוֹב (הָאַחֲרוֹן) [הָרִאשׁוֹן] לְשִׂמְחָה. אִי יָכוֹל אַף לֵילֵי יוֹם טוֹב (הָרִאשׁוֹן) [הָאַחֲרוֹן]. תַּלְמוּד לוֹמַר אַךְ. אַךְ חִלֵּק. רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ. מִשֶּׁאַתְּ מִתְחַייֵב בַּחֲגִיגָה אַתְּ מִתְחַייֵב בְּשִׂמְחָה. הָתִיבוֹן. וְהָתַנִּינָן. הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁחָל יוֹם הָרִאשׁוֹן לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת. לְשׁוֹחְטָן מֵעֶרֶב הָרֶגֶל אֵין אַתְּ יָכוֹל. דְּאָמַר רִבִּי זְעוּרָא עוֹלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. שַׁלְמֵי חֲגִיגָה שֶׁשְּׁחָטָן מֵעֶרֶב הָרֶגֶל אֵינוֹ יוֹצֵא בָהֶן יְדֵי חוֹבָתוֹ בָּרֶגֶל. לְשׁוֹחְטָן בָּרֶגֶל אֵין אַתְּ יָכוֹל. שֶׁכְּבָר לָמַדְנוּ שֶׁאֵין חֲגִיגָה דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. אֵימָתַי אָמְרוּ. הַהַלֵּל וְהַשִּׂמְחָה שְׁמוֹנָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. קַיְימָהּ רַב אֲבְדוּמֵי נְחוּתָה בַכֹּהֲנִים [וּ]בַשָּׁעִיר.

סוּכָּה שִׁבְעָה כֵּיצַד. גָּמַר מִלּוֹכַל לֹא יַתִּיר סוּכָּתוֹ אֲבָל מוֹרִיד הוּא אֶת הַכֵּלִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָן בְּשִׁבְיל כְּבוֹד יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. רִבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא רַב חִיָּיה בַּר אַשִׁי בְּשֵׁם רַב. צָרִיךְ אָדָם לִפְסוֹל סוּכָּתוֹ מִבְּעוֹד יוֹם. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר. צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל. קִידֵּשׁ בְּבַיִת זֶה וְנִמְלַךְ לוֹכַל בְּבַיִת אַחֵר מְקַדֵּשׁ. רִבִּי אָחָא רִבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רַב (הוֹשַׁעְיָה). מִי שֶׁסּוּכָּתוֹ עֲרִיבָה עָלָיו מְקַדֵּשׁ בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְעוֹלֶה וְאוֹכֵל בְּתוֹךְ סוּכָּתוֹ. אָמַר רִבִּי אַבּוּן. וְלֹא פְלִיגִין. מַה דְּאָמַר רַב. בְּשֶׁלֹּא הָיָה בְדַעְתּוֹ לוֹכַל בְּבַיִת אַחֵר. מַה דְּאָמַר שְׁמוּאֵל. בְּשֶׁהָיָה בְדַעְתּוֹ לוֹכַל בְּבַיִת אַחֵר. אָמַר רִבִּי מָנָא. אַתְיָא דִשְׁמוּאֵל כְּרִבִּי חִיָּיה וּדְרִבִּי הוֹשַׁעְיָה כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. אָמַר רִבִּי אִימִּי. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהֵן נֶחְלָקִין בְּפֵירוּת.

הלכה ו

משנה: נִסּוּךְ הַמַּיִם שִׁבְעָה כֵּיצַד. צְלוֹחִית שֶׁל זָהָב מַחֲזֶקֶת שְׁלֹשֶׁת לוּגִּין הָיָה מְמַלֵּא מִן הַשִּׁלוֹחַ. הִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַמַּיִם תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לִשְׂמֹאלוֹ וּשְׁנֵי סְפָלִים שֶׁל כֶּסֶף הָיוּ שָׁם. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר שֶׁל סִיד הָיוּ אֶלָּא שֶׁהָיוּ מוּשְׁחָרִין מִפְּנֵי הַיַּיִן. וּמְנוּקָּבִין כְּמִין שְׁנֵי חוֹטָמִין דַּקִּין אֶחָד מְעוּבֶּה וְאֶחָד מֵיְדַק כְּדֵי שֶׁיְּהוּ כָלִים בְּבַת אֶחָת. מַעֲרָבִי שֶׁל מַיִם וּמִזְרָחִי שֶׁל יַיִן. עֵירָה שֶׁל מַיִם בְּתוֹךְ שֶׁל יַיִן אוֹ שֶׁל יַיִן לְתוֹךְ שֶׁל מַיִם יָצָא. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בַּלּוֹג הָיָה מְנַסֵּךְ כָּל שְׁמוֹנָה. וְלַמְנַסֵּךְ אוֹמְרִים לוֹ הַגְבֵּהַּ אֶת יָדְךָ שֶׁפַּעַם אַחַת נִיסַּךְ עַל רַגְלָיו וּרְגָמוּהוּ כָּל הָעָם בְּאֶתְרוֹגֵיהֶם:

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פּוֹמְפֵי לַדָּבָר. יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה בְּשֵׁם מְנַחֵם יוֹתַפְיָיה. דְּרִבִּי עֲקִיבָה הִיא. דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה.

תַּמָּן תַּנִּינָן. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. אַף הַמְנַסֵּךְ מַיִם בָּחָג בַּחוּץ חַיָיב. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שִׁיטַּת רִבִּי לָעְזָר כְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמַה דְרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. כֵּן רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי אֶלְעָזָר. צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיָין לְשֵׁם הַחָג. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיָין לְשֵׁם הַחָג. רִבִּי לָעְזָר כְּרִבִּי עֲקִיבָה. וּמָאן דְּאָמַר. אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיְּהֵא מִילּוּיָין לְשֵׁם הַחָג. רִבִּי לָעְזָר כְּרַבָּנִן. לֵית יְכִיל. דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. כָּל שִׁיטַּת רִבִּי לָעְזָר כְּשִׁיטַּת רִבִּי עֲקִיבָה רַבּוֹ. כְּמַה דְרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. כֵּן רִבִּי לָעְזָר אָמַר. נִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּבַר תּוֹרָה. מַה נְפַק מִן בֵּינֵיהוֹן. אָמַר רִבִּי זְעוּרָא. וְהוּא שֶׁנִּיסַּךְ שְׁלֹשָׁה לוּגִין בִּפְנִים וּשְׁלֹשָׁה לוּגִין בַּחוּץ. אִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. יֵשׁ לָהֶן שֵׁיעוּר. וְאִית תַּנָּיֵי תַנֵּי. אֵין לָהֶן שֵׁיעוּר. מָאן דְּאָמַר. יֵשׁ לָהֶן שֵׁיעוּר. פָּטוּר. וּמָאן דְּאָמַר. אֵין לָהֶן שֵׁיעוּר. חַיָיב.

יוֹסֵי בַּר אַשְׁיָין בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. צְרִיכִין הַסְּפָלִים לִהְיוֹת פְּקוּקִין בְּשָׁעַת הַנִּיסּוּךְ. מַה טַעַם בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיי.

תַּנֵּי. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר. הַשֵּׁית הָיָה נָקוּב עַד הַתְּהוֹם. מַה טַעַם. וַיְעַזְּקֵהוּ וַיְסַקְּלֵהוּ וַיִּטָּעֵהוּ שׂוֹרֵק וַיִּבֶן מִגְדָּל בְּתוֹכוֹ. זֶה הַהֵיכָל. וְיֶקֶב חָצֵב בּוֹ. זֶה הַמִּזְבֵּחַ. וְגַם יָקֶב. זֶה הַשֵּׁית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר. מַעֲשֶׂה שָׁמַיִם הָיוּ. לְפִי שֶׁהָיוּ מַעֲשֶׂה שָׁמַיִם יָכוֹל לֹא יְהוּ נָאִים כְּמַעֲשֶׂה יְדֵי אוֹמָן. תַּלְמוּד לוֹמַר חַמּוּקֵי יְרֵיכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֶׂה יְדֵי אוֹמָן. נָאִים הָיוּ יוֹתֵר מִמַּעֲשֶׂה יְדֵי אוֹמָן. תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי לָעְזָר בֵּירִבִּי צָדוֹק. לוּל קָטָן הָיָה בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ. אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיוּ פִּירְחֵי כְהוּנָּה יוֹרְדִין וּמַעֲלִין אוֹתוֹ בְקִדּוּשָׁה שֶׁהָיָה קָרוּשׁ כְּעִיגּוּלֵי דְּבֵילָה וּבָאִין וְשׁוֹרְפִין אוֹתוֹ בְקִדּוּשָׁה. כְּשֵׁם שֶׁהָיָה נִיסּוּכוֹ בְקִדּוּשָׁה כָּךְ הָיְתָה שְׂרֵיפָתוֹ בְקִדּוּשָׁה. אָמַר רִבִּי. רְאֵה שֶׁהִתְפִּיסָתְךָ הַתּוֹרָה לְשׁוֹן חִיבָּה לְשׁוֹן שִׁיבְעָה לְשׁוֹן שִׁיכְרוּת. רִבִּי יוּדָה בָּר לַקָּרֶה בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ פָּסַק יַיִן קָרוּשׁ וּפָסְקָה זְכוּכִית לְבָנָה. מָהוּ זְכוּכִית לְבָנָה. שֶׁהָיְתָה מִתְקַפֶּלֶת.

הֲווֹן בָּעְיָין מֵימַר. הַמְעוּבֶּה שֶׁלְּמַיִם וְהַמֵּידָק שֶׁלְּיַיִן. דְּאָמַר רִבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רִבִּי אִימִּי. נָקֵב שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא מַיִם מוֹצִיא יַיִן. וְשֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא יַיִן מוֹצִיא שֶׁמֶן. וְשֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא שֶׁמֶן מוֹצִיא דְּבַשׁ. וַאֲפִלּוּ תֵימַר חִילּוּפִין. דְּרִבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּרִבִּי יְהוּדָה אָמַר. מִלּוֹג הָיָה מְנַסֵּךְ כָּל שְׁמוֹנָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. הִקְדִּימָן לַגָּבַח מָה הֵן. נִיסְכָן בַּלַּיְלָה מָה הֵן. לֹא נִיסַּךְ הַיּוֹם מָהוּ שֶׁיְּנַסֵּךְ לְמָחָר. אָמַר לֵיהּ. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא דְאָמַר רִבִּי אִילָא בְּשֵׁם רִבִּי יַסִּי. וּנְסָכֶיהָ. אֶחָד נִיסְכֵי מַיִם וְאֶחָד נִיסְכֵי יַיִן. הָדָא אָמְרָה. הִקְדִּימָן לַגָּבַח כָּשֵׁר. נִיסְכָן בַּלַּיְלָה כָּשֵׁר. לֹא נִיסַּךְ הַיּוֹם לֹא יְנַסֵּךְ לְמָחָר. עַל שֵׁם. עָבַר יוֹם עָבַר קָרְבָּנוֹ.

רַבָּנִן מַרְבִּים בַּמַּיִם וּמְמָעֲטִין בַּיַּיִן. רִבִּי יְהוּדָה מְמָעֵט בַּמַּיִם וּמַרְבֶּה בַּיַּיִן.

אִית דְּבָעֵי מֵימַר. הִיא דְפָרָה הִיא דְסוּכָּה הִיא דְכִיפּוּרִים. רִבִּי סִימוֹן לָא אָמַר כֵּן. אֶלָּא אוֹ דְפָרָה וּדְסוּכָּה חַד וּדְכִיפּוּרִים חַד. אוֹ דְפָרָה וּדְכִיפּוּרִים חַד וּדְסוּכָּה חַד. מָאן דְּאָמַר. לֹא בָאוּ יָמִים קַלִּים עַד שֶׁמֵּת. תַּלְתֵּיהוֹן עֲבַד. מָאן דְּאָמַר. יָצָא חוּטְמוֹ מְזַנֵּק תּוֹלָעִים וּכְמִין פַּרְסַת עֶגֶל בְּתוֹךְ מִצְחוֹ. כְּמָאן דְּאָמַר. אוֹ דְפָרָה וּדְסוּכָּה חַד וּדְכִיפּוּרִים חַד. אוֹ דְפָרָה וּדְכִיפּוּרִים חַד וּדְסוּכָּה חַד. צַוָּוחָה עֲלֵיהֶן הָעַזָּרָה. צְאוּ מִיכָּן צְאוּ מִיכָּן בְּנֵי עֵלִי. טִימְאַתֶּם בֵּית אֱלֹהֵינוּ. בּוֹ בַיּוֹם נִפְגְּמָה קֶרֶן הַמִּזְבֵּחַ וְנִתְּנוּ עָלָיו גּוּשׁ שֶׁלְּמֶלַח שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כִּפְגוּם. שֶׁכָּל מִזְבֵּחַ שֶׁאֵין לוֹ קֶרֶן וְסוֹבֵב וְיסוֹד פְּגוּם הוּא.

בְּעוֹן קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ וְהָא כְתִיב. וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקּוֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ. אֲפִילּוּ אוֹתָן שֶׁכָּתוּב בָּהֶן וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם לֹא יִהְיוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבוֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקּוֹדֶשׁ. אָמַר לוֹן. בְּשָׁעָה שֶׁהוּא נִכְנָס כְּדַרְכּוֹ.

הלכה ז

משנה: כְּמַעֲשֵׂהוּ בַחוֹל כָּךְ מַעֲשֵׂהוּ בַשַּׁבָּת אֶלָּא שֶׁהָיָה מְמַלֵּא מֵעֲרֶב שַׁבָּת חֲבִית שֶׁל זָהָב שֶׁאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת מִן הַשִּׁילּוֹחַ וּמַנִּיחָהּ בַּלִּשְׁכָּה. נִשְׁפְּכָה אוֹ נִתְגַּלְּתָה הָיָה מְמַלֵּא מִן הַכִּיּוֹר שֶׁהַמַּיִם וְהַיַּיִן הַמְּגוּלִּים פְּסוּלִין מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ׃

הלכה: לָמָּה לִי שֶׁאֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. וַאֲפִילּוּ מְקוּדֶּשֶׁת. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי אָחָא רִבִּי חִינְנָא בְשֵׁם רִבִּי יָסָא. וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. מַה הַמִּזְבֵּחַ אֵינוֹ מְקַדֵּשׁ אֶלָּא בְדַעַת אַף הַכֵּלִים לֹא יְקַדְּשׁוּ אֶלָּא בְדַעַת. חִזְקִיָּה אָמַר. שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִין. רְאִינוּ מַיִם שֶׁנִּתְמַלְּאוּ לְקִידּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם נִפְסָלִין בְּלִינָה. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרִין. שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִין. רָאִינוּ מֵי הֶחָג נִפְסָלִין בְּלִינָה. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וְלָא יָדְעִין אִין כְּהָדָא דְתַנִּי זְקִיָּה אִין כְּהָדָא דְּרִבִּי יַנַּאי דְּבָרֵי הַכֹּל. רִבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָה. מֵי סוֹטָה נִפְסָלִין בְּלִינָה. רִבִּי אָבוּנָה. כָּל שֶׁאֵינוֹ מִמִּינוֹ לַמִּזְבֵּחַ אֵין הַלִּינָה פּוֹסֶלֶת בּוֹ.

הֲוִון בָּעֵיי מֵימַר. עָבַר וְהֵבִיא כָּשֵׁר. תַּנָּה רִבִּי יוֹשׁוּעַ דְּרוֹמַיָּא קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה. שֶׁהַמַּיִם וְהַיַּיִן הַמְּגוּלִּין פְּסוּלִין מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. מַה טַעַם. וְשֶׁה אַחַת מִן הַצֹּאן מִן הַמְּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל. מִדָּבָר שֶׁהוּא מוּתָּר לְיִשְׂרָאֵל. עַד כְּדוֹן מַיִם. יַיִן. אָמַר רִבִּי שׁוּבְתַּיי. הַמְשַׁמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים.

פרק ה

הלכה א

משנה: הֶחָלִיל חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה. זֶה חָלִיל שֶׁל בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁאֵינָהּ דּוֹחָה לֹא שַׁבָּת וְלֹא יוֹם טוֹב. אָמְרוּ כָּל מִי שֶׁלֹּא רָאָה שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לֹא רָאָה שִׂמְחָה מִיָּמָיו׃

הלכה: הֶחְלִיל חֲמִשָּׁה וְשִׁשָּׁה כול'. הָא שֶׁלְקָרְבָּן דוֹחֶה. מַתְנִיתָא דְרִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי יוּדָה. דְּתַנֵּי. חָלִיל שֶׁלְקָרְבָּן דוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. דִּבְרֵי רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. אֵינוֹ דוֹחֶה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב. תַּמָּן תַּנִּינָן. בִּשְׁנַיִם עָשָׂר יוֹם בַּשָּׁנָה הֶחְלִיל מַכֶּה לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ. בִּשְׁחִיטַת הַפֶּסַח הָרִאשׁוֹן. בִּשְׁחִיטַת הַפֶּסַח הַשֵּׁינִי וּבְיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁלְפֶּסַח. וּבְיוֹם הָעֲצֶרֶת. וּבִשְׁמוֹנַת יְמֵי הֶחָג. וְיֵשׁ שְׁמוֹנָה בְלֹא שַׁבָּת. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר לָהּ סְתָם. רִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. דְּרִבִּי יוֹסֵה בֵּירִבִּי יְהוּדָה הִיא. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּאִילֵּין רַבָּנִן. לָמָּה אֵינוּ דוֹחֶה. מִשֵּׁם שֶׁאֵינוֹ מְחוּוָר. וְהָא כְתִיב וְהָעָם מְחַלְּלִים בַּחֲלִילִים. בְּשִׁמְחַת שְׁלֹמֹה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. רִבִּי יוֹנָה בְשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. וְשִׁמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל. כָּל זְמַן שֶׁהֶחָלִיל נוֹהֵג הַהַלֵּל נוֹהֵג. רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. לָמָּה קוֹרִין אֶת הַהַלֵּל כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג. כְּנֶגֶד הַלּוּלָב שֶׁהוּא מִתְחַדֵּשׁ כָּל שִׁבְעָה. וְלָמָּה מִן כָּל אֵילֵּין מֵילָיֵא חָלִיל. תַּנִּינָן. שֶׁזֶּה לְקִיצִּים וְזֶה לְקִיצִּין וְזֶה חָבִיב וְזֶה חָבִיב. וְתָלוּ חָבִיב בְּחָבִיב. וּבַעֲצֶרֶת אוֹמַר לוֹ הֵי לְךְ מַצָּה הֵי לְךְ חָמֵץ. אִית תַּנֵּיי תַנֵּי. הֵי לְךְ חָמֵץ [הֵילְךְ מַצָּה]. מָאן דְּאָמַר. הֵילְךְ מַצָּה. שֶׁהוּא חָבִיב. מָאן דְּאָמַר. הֵי לְךְ חָמֵץ. שֶׁהוּא תְדִיר.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ בֵּית שׁוֹאֲבָה. שֶׁמִּשָּׁם שׁוֹאֲבִים רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. עַל שֵׁם וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה. דְּלְמָא. רִבִּי לֵוִי וִיהוּדָה בַּר נַחְמָן הֲווֹן נָסְבִין תַּרְתֵּין סִילְעִין מֵיעוֹל מְצַמְתָּה קֳהָלָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. עָאַל רִבִּי לֵוִי וְדָרַשׁ. יוֹנָה בֶּן אֲמִיתַּי מֵאֲשֶׁר הָיָה. דִּכְתִיב אֲשֶׁר לֹא הוֹרִישׁ אֶת יוֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת יוֹשְׁבֵי צִידוֹן. וּכְתִיב קוּם לֵךְ צָרְפָתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן. עָאַל רִבִּי יוֹחָנָן וְדָרַשׁ. יוֹנָה בֶּן אֲמִיתַּי מִזְּבוּלוּן הָיָה. דִּכְתִיב וַיַּעַל הַגּוֹרָל הַשְּׁלִישִׁי לִבְנֵי זְבוּלֵן לְמִשְׁפְּחֹתָם. וּכְתִיב מִשָּׁם עָבַר קֶדְמָה מִזְרָחָה גִּתָּה חֵפֶר עִתָּה קָצִין. וּכְתִיב כִּדְבַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן אֲמִיתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת הַחֵפֶר. בְּשׁוּבְתָא חוֹרְיָיתָא אָמַר רִבִּי לֵוִי לִיהוּדָה בַּר נַחְמָן. סַב לְךְ אִילֵּין תַּרְתֵּין סִילְעִיָּא וְעוֹל מְצַמְתָּה קֳהָלָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן. עָאַל וְאָמַר קוֹמֵיהוֹן. יָפֶה לִימְּדָנוּ רִבִּי יוֹחָנָן. אִמּוֹ מֵאֲשֶׁר וְאָבִיו מִזְּבוּלֻן. וְיַרְכָתוֹ עַל צִידוֹן. יֶרֶךְ שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּהּ מִצִּידוֹן הָיָה. וּכְתִיב וַיֵּרֶד יָפוֹ. לָא צוֹרְכָא דִילָא וַיֵּרֶד עַכּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה. יוֹנָה בֶּן אֲמִיתַּי מֵעוֹלֵי רְגָלִים הָיָה וְנִכְנַס לְשִׁמְחַת בֵּית שׁוֹאֲבָה וְשָׂרַת עָלָיו רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. לְלַמְּדָךְ שֶׁאֵין רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שׁוֹרָה אֶלָּא עַל לֵב שָׂמֵחַ. מַה טַּעֲמָא. וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי בְּנָיָמִן בַּר לֵוִי. וְהָיָה כְּנֶגֶן בַּמְנַגֵּן אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא וְהָיָה כְּנֶגֶן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים.

תַּנֵּי. אָמַר רִבִּי יוּדָה. כָּל שֶׁלֹּא רָאָה דִּיפְלֵי אִיסְטֶבָה שֶׁל אֲכַסַנְדְּרִיאָה לֹא רָאָה כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל מִיָּמָיו. כְּמִין בַּסִילְקֵי גְּדוֹלָה הָיָה וְאַסְטִיוֹ לְפָנִים מִסְּטִיוֹ הָיְתָה. פְּעָמִים הָיוּ בָהּ כִּפָּלַיִים כְּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם. וְשִׁבְעִים קַתֶּדְרָאוֹת שֶׁלְזָהָב הָיוּ שָׁם מְקוּבָּעוֹת אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת

כְּנֶגֶד שִׁבְעִים זְקֵינִים. וְכָל אַחַת וְאַחַת הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ רִיבּוֹא דֵינָרֵי זָהָב. וּבִימָה שֶׁלְּעֵץ בָּאֶמְצַע וַחֲזָן הַכְּנֶסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ. עָמַד אֶחָד מֵהֶן לִקְרוֹאוֹת בַּתּוֹרָה הָיָה הַמְּמוּנֶה מֵניף בְּסוּדָרִין וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה שֶׁהָיָה מְבָרֵךְ הָיָה הַמְּמוּנֶה מֵניף בְּסוּדָרִין וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו אָמֵן. אַף עַל פִּי כֵן לֹא הָיוּ יוֹשְׁבִין מְעוּרְבָבִין אֶלָּא יוֹשְׁבִין כָּל אוּמָנוּת וְאוּמָנוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ. שֶׁאִם יָבוֹא אַכְסְנַאי יֵהֵא מִידְּבַק בִּבְנֵי אוּמָנוּתוֹ. וּמִשָּׁם הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ יוֹצְאָה. וּמִי הֶחֱרִיבָהּ. טְרוֹגְיָינוּס הָרִשָׁע.

תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי. בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הוּזְהְרוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לְשׁוּב אֶרֶץ מִצְרַיִם. [שֶׁנֶּאֱמַר] כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תוֹסִיפוּ לִרְאוֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם. וַיי אָמַר לָכֶם לֹא תוֹסִיפוּן לָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד. וֶהֱשִׁיבְךָ יְיָ מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת. וּבִשְׁלְשְׁתָּן חָזְרוּ וּבִשְׁלְשְׁתָּן נָפְלוּ. אַחַת בִּימֵי סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר. [שֶׁנֶּאֱמַר] הוֹי הַיּוֹרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה. מַה כְתִיב בַּתְרֵיהּ. וּמִצְרַיִם אָדָם וְלֹא אֵל וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וגו'. וְאַחַת בִּימֵי יוֹחָנָן בֶּן קָרֵחַ. וְהָיְתָה הַחֶרֶב אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵיאִים מִמֶּנָּה שָׁם תַּשִּׂיג אֶתְכֶם וגו'. וְאַחַת בִּימֵי טְרוֹגְיָינוּס הָרָשָׁע.

נוֹלַד לוֹ בֵּן בְּתִשְׁעָה בְאָב וְהָיוּ מִתְעַנִּין. מֵת בִּתּוֹ בַּחֲנוּכָּה וְהִדְלִיקוּ נֵירוֹת. שָׁלְחָה אִשְׁתּוֹ וְאָמְרָה לוֹ. עַד שֶׁאַתְּ מְכַבֵּשׁ אֶת הַבִּרְבָּרִיִּים בּוֹא וּכְבֵישׁ אֶת הַיְּהוּדִים שֶׁמָּרְדוּ בָךְ. חָשַׁב מֵיתֵי לַעֲשָׂרָה יוֹמִין וַאֲתָא לַחֲמִשָּׁה. אֲתָא וַאֲשְׁכַּחוֹן עֲסִיקִין [בַּאוֹרַיְיתָא בִּפְסוּקָא] יְשָׁא עָלֶיךָ גּוֹי מֵרָחוֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ וגו'. אֲמַר לוֹן. מַה הֲוִיתוֹן עֲסִיקִין. אָמְרוֹן לֵיהּ. הָכֵין וְכֵן. אֲמַר לוֹן. הַהוּא גַּבְרָא הוּא דַּחֲשַׁב מֵיתֵי לַעֲשָׂרָה יוֹמִין וַאֲתָא לַחֲמִשָּׁה. וְהִקִּיפָן לִיגְיוֹנוֹת וְהָרְגָן. אֲמַר לִנְשֵׁיהֶן. נִשְׁמָעוֹת אַתֶּם לְלִיגְיוֹנוֹתַיי וְאֵין אֲנִי הוֹרֵג אֶתְכֶם. אָמְרוֹן לֵיהּ. מַה דְעַבְדַת בְּאַרְעַיְיא עֲבִיד בְּעִילְיָיא. וְעִירֵב דְּמָן בְּדָמָן וְהָלַךְ הַדָּם בַּיָּם עַד קִיפְרוֹס. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה נִגְדְּעָה קֶרֶן יִשְׂרָאֵל וְעוֹד אֵינָהּ עֲתִידָה לַחְזוֹר לִמְקוֹמָהּ עַד שֶׁיָּבוֹא בֶּן דָּוִד.

הלכה ב

משנה: מוֹצָאֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג הָיוּ יוֹרְדִין לְעֶזְרַת הַנָּשִׁים וּמְתַקְּנִין שָׁם תִּקּוּן גָּדוֹל וּמְנוֹרוֹת שֶׁל זָהָב הָיוּ שָׁם וּסְפָלִים שֶׁל זָהָב בְּרָאשֵׁיהֶן. וְאַרְבָּעָה סוּלָּמוֹת עַל כָּל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְאַרְבָּעָה יְלָדִים מִפִּרְחֵי כְהוּנָּה וּבִידֵיהֶן כַּדֵּי שֶׁמֶן שֶׁל מֵאָה וְעֶשְׂרִים לוֹג וְהֵן מַטִּילִין עַל כָּל סֵפֶל וָסֵפֶל:

הלכה: אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָה. כָּל יָמִים שֶׁלְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה לֹא הָיוּ טוֹעֲמִין טַעַם שֵׁינָה כָּל עִיקָּר. כַּתְּחִילָּה הָיוּ הוֹלְכִין לְהַקְרִיב תָּמִיד שֶׁלְּשַׁחַר. מִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְהַקְרִיב אֶת הַמּוּסָפִין. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין [לְהַקְרִיב נְדָרִים וּנְדָבוֹת. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין] לוֹכַל וְלִשְׁתּוֹת. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְתַלְמוּד תּוֹרָה. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְהַקְרִיב תָּמִיד שֶׁלְּבֵין

הָעַרְבִים. וּמִשָּׁם הָיוּ הוֹלְכִין לְשִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. וְהָא תַנֵּי. שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אִישָׁן שְׁלֹשָׁה יָמִים. מַלְקִין אוֹתוֹ וְיָשֵׁן מִיָּד. מִתְנַמְנְמִין הָיוּ.

וּמְתַקְּנִין שָׁם תִּקּוּן גָּדוֹל. מַה תִּיקּוּן הָיוּ עוֹשִׂין שָׁם. שֶׁהָיוּ מַעֲמִידִין הָאֲנָשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן וְהַנָּשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. וְחֻלְקָה הָיְתָה בָּרִאשׁוֹנָה וְהִקִּיפוּהָ כְּצוֹצְטְרָה שֶׁהַנָּשִׁים רוֹאוֹת מִלְמַעְלָן וְהָאֲנָשִׁים מִלְמַטָּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ מְעוֹרְבִין. מִמִּי לָמְדוּ מִדִּבֵּר תּוֹרָה. וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד. תְּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוֹ שֶׁלְמָשִׁיחַ. וְחוֹרָנָה אָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוּ שֶׁלְיֵצֶר הָרַע. מָאן דְּאָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוֹ שֶׁלְמָשִׁיחַ. מָה אִם בְּשָׁעָה שֶׁהֵן אֲבֵילִין אַתְּ אָמַר. הָאֲנָשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן וְהַנָּשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן. בְּשָׁעָה שֶׁהֵן שְׂמֵחִים לֹא כָל שֶׁכֵּן. מָאן דְּאָמַר. זֶה הֶסְפֵּידוּ שֶׁלְיֵצֶר הָרַע. מַה אִם בְּשָׁעָה שֶׁאֵין יֵצֶר הָרַע קַיָּים אַתְּ אָמַר הָאֲנָשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן וְהַנָּשִׁים בִּפְנֵי עַצְמָן. בְּשָׁעָה שֶׁיֵּצֶר הָרַע קַיָּים לֹא כָל שֶׁכֵּן.

וּמְנוֹרוֹת שֶׁל זָהָב הָיוּ שָׁם. בַּר קַפָּרָא אָמַר. וְגוֹבְהָן מֵאָה אַמָּה. וְהָא תַנֵּי. כָּל דִּתְלִי מֵאָה אַמִּין בָּעֵי בַסִּיס תַּלְתִּין וּתְלַת. סוּלְמָא מִיכָּא תַּלְתִּין וּתְלַת וְסוּלְמָא מִיכָּא תַּלְתִּין וּתְלַת. וְהָתַנֵּי. כָּל הָעֲזָרָה לֹא הָיְתָה אֶלָּא אוֹרֶךְ מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וְשֶׁבַע עַל רוֹחַב מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחֵמֵשׁ. אַשְׁכַּח תַּנֵּי. מְקוֹמָן מַעֲשֵׂה נִיסִּים הָיוּ.

מַה. בְּיַד כּוּלְהֶם מֵאָה וְעֶשְׂרִים לוֹג. אוּ בְיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאָה וְעֶשְׂרִים לוֹג.

הלכה ג

משנה: מִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֲנִים וּמֵהֶמְיְנֵיהֶן הָיוּ מַפְקִיעִין וּבָהֶן הָיוּ מַדְלִיקִין לֹא הָיְתָה חָצֵר בִּירוּשָׁלַם שֶׁלֹּא הָיְתָה מְאִירָה מֵאוֹר בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה׃

הלכה: תַּנֵּי מִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֵן גָּדוֹל הָיוּ מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּירוֹת שֶׁבִּפְנִים וּמִבְּלָאֵי מִכְנְסֵי כֹהֵן הֶדְיוֹט הָיוּ מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּירוֹת שֶׁבַּחוּץ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. כְּתִיב. לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד. שִׁיעֲרוּ לוֹמַר. אֵין לְךָ עוֹשֶׂה שַׁלְהֶבֶת אֶלָּא פִּשְׁתָּן בִּלְבָד.

מָהוּ מַפְקִיעִין. תִּירְגֵּם רִבִּי חַגַּיי קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה. מַפְשִׁילִים.

תַּנֵּי. לֹא הָיָה חָצֵר בִּירוּשָׁלַם שֶׁלֹּא הָיְתָה מְאִירָה מֵאוֹר בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה. תַּנֵּי. יְכוֹלָה אִשָּׁה לָבוּר חִיטֶּיהָ לְאוֹר הַמַּעֲרָכָה. וְלֹא הָיוּ מוֹעָלוֹת. לָאו. דְּאָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. הָרִיחַ וְהַמַּרְאֶה וְהַקּוֹל אֵין בָּהֶן מְעִילָה. שִׁשָּׁה קוֹלוֹת הָיוּ נִשְׁמָעִים מִירִיחוֹ. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל שַׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁנִּפְתַּח. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הַמַּגְרֵיפָה. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הָעֵץ שֶׁעָשָׂה בֶּן קָטִין מוּכְנִי לַכִּיוֹר. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל גְּבִינִי כָּרוּז. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הֶחָלִיל. מִירִיחוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הַצֵּילְצָל. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף קוֹלוֹ שֶׁלְכֹהֵן גָּדוֹל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. מִירִיחוֹ הָיוּ מְרִיחִין רֵיחַ פִּיטּוּם הַקְּטוֹרֶת. אָמַר רַבִּי לְעֶזֶר בֶּן דִּלְגַּיי. עִזִּים הָיוּ לְבֵית אַבָּא בְּהָרֵי אַכְוּור וְהָיוּ מִתְעַטְּשׁוֹת מֵרֵיחַ פִּיטּוּם הַקְּטוֹרֶת.

הלכה ד

משנה: הַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הָיוּ מְרַקְּדִין לִפְנֵיהֶן בַּאֲבוּקוֹת וְאוֹמֵר לִפְנֵיהֶן דִּבְרֵי תוֹשְׁבָּחוֹת. וְהַלְוִיִּם בְּכִינּוֹרוֹת בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתַּיִם וּבְכָל כְּלֵי שִׁיר בְּלֹא מִסְפָּר עַל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה מַעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֶזְרַת נָשִׁים כְּנֶגֶד חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבַּתְּהִילִּים שֶׁעֲלֵיהֶם עוֹמְדִים הַלְוִיִּם בְּשִׁיר.

הלכה: הַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי הַמַּעֲשֶׂה. יֵשׁ מֵהֶן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין. אַשְׁרַיִיךְ יַלְדוּתִי שֶׁלֹּא בִייַשְׁתָּ אֶת זְקוּנוּתִי. אֵילּוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה. וְיֵשׁ מֵהֶן אוֹמְרִין. אַשְׁרַיִיךְ זְקוּנוּתִי שֶׁכִּיפַּרְתְּ עַל יַלְדוּתִי. אֵילּוּ בַעֲלֵי תְשׁוּבָה. אֵילּוּ וְאֵילּוּ הָיוּ אוֹמְרִין. אַשְׁרֵי מִי שֶׁלֹּא חָטָא. וּמִי שֶׁחָטָא יִימָּחֵל לוֹ. הִלֵּל הַזָּקֵן כַּד הֲוֵה חֲמֵי לוֹן עָבְרִין בְּפַחֲז הֲוָה אֲמַר לוֹן. דַּאֲנָן הָכָא מָן הָכָא. וּלְקִילּוּסָן הוּא צָרִיךְ. וְהָכְתִיב אֶלֶף אַלְפִּין יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ וְרִיבּוֹא רִיבְוָון קָדָמוֹהִי יְקוּמוּן. כַּד הֲוָה חֲמֵי לוֹן עָבְדִין בְּכוֹשֶׁר הֲוָה אֲמַר. דִּי לָא נָן הָכָא מָאן הָכָא. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְפָנָיו כַּמָּה קִילּוּסִין חָבִיב הוּא קִילּוּסָן שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכֹּל. מַה טַּעַם. וּנְעִים זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל. יוֹשֵׁב תְּהִילּוֹת יִשְׂרָאֵל.

בֶּן יְהוֹצָדָק הָיָה מְשַׁתֵּבֵחַ בְּקִפְּיצוֹתָיו. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהָיָה מְרַקֵּד בְּשִׁמּוֹנָה אֲבוּקוֹת שֶׁלָּזָהָב וְלֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶן נוֹגֵעַ (בָּאָרֶץ) [בַּחֲבֵרוֹ]. וּכְשֶׁהָיָה כוֹרֵעַ הָיָה נוֹעֵץ גּוּדְלוֹ בָּאָרֶץ וְכוֹרֵעַ וּמֵיַּד הָיָה נִזְקָף. אֵי זוֹ הִיא כְרִיעָה וְאֵי זוֹ הִיא בְרִיכָה. רִבִּי חִיָּיה רַבָּה הֶרְאָה כְרִיעָה לִפְנֵי רִבִּי [וְנִפְסַח] וְנִתְרַפֵּא. לֵוִי בַּר סִיסִי הֶרְאָה בְרִיכָה לִפְנֵי רִבִּי וְנִפְסַח וְלֹא נִתְרַפֵּא.

כְּתִיב וַיָּשֶׂם דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת שָׁאוּל לִקְרָאתוֹ וגו'. מָהוּ אֶחָד הֲרֵיקִים. אָמַר אַבָּא בַּר כַּהֲנָא. הֲרֵיקִים שֶׁבָּרֵיקִים. זֶה אָרְכֵיסְטֵיס. אָמְרָה. הַיּוֹם נִגְלָה כְבוֹד בֵּית אַבָּא. אָמְרוּ עָלָיו עַל בֵּית שָׁאוּל שֶׁלֹּא נִרְאָה מֵהֶם לֹא עֵקֶב וְלֹא גּוֹדֶל מִימֵיהֶם. הָדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּבֹא אֶל גְּדֵרוֹת הַצֹּאן אֲשֶׁר עַל הַדֶּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה. רִבִּי אָבוּן בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. גֶּדֶר לִפְנִים מִגֶּדֶר הָיָה. וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת רַגְלָיו. וְהָוָה חֲמִי לֵיהּ מְשׁוּלְשָׁל צִיבְחַד וּמְסַלֵּיק צִיבְחַד. מְשׁוּלְשָׁל צִיבְחַד וּמְסַלֵּיק צִיבְחַד. אָמַר [דָּוִד]. הֵיאַךְ מִינְגַּע בְּהָדֵין גּוּפָא צַדִּיקָא. הָדָא הִיא דוּ אָמַר לֵיהּ. הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר נְתָנְךָ הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגְךָ. וְאָחוּס עָלֶיךָ אֵין כָּתוּב כָּאן אֶלָּא וַתָּחָס עָלֶיךָ. צְנִיעוּתְךָ חָסָת עָלֶיךָ. וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל מִיכַל לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בָּחַר בִּי מֵאָבִיךְ וגו'. וּנְקַלּוֹתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָיי וְעִם הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ עִמָּם אִכָּבְדָה. שֶׁאֵינָן אֲמָהוֹת אֶלָּא אִימָּהוֹת. וּמַה נָּעֲנָשָׁה. וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ וָולֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ. וְהָכְתִיב הַשִּׁשִּׁי יִתְרָעֶם לְעֶגְלָה אֹשְׁתּוֹ. שֶׁגָּעֵת כְּעֶגְלָה וָמֵתָה.

הלכה ה

משנה: עָמְדוּ שְׁנֵי כֹהֲנִים בְּשַׁעַר הָעֶלְיוֹן הַיּוֹרֵד מֵעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל לְעֶזְרַת נָשִׁים וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת בְּיָדָם. קָרָא הַגֶּבֶר תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הִגִּיעוּ לְמַעְלָה עֲשִׂירִית תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הִגִּיעוּ לָעֲזָרָה תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. הָיוּ תוֹקְעִים וְהוֹלְכִין עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מִמִּזְרָח. הִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַיּוֹצֵא מִמִּזְרָח הָפְכוּ פְּנֵיהֶן לַמַּעֲרָב וְאָמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ הָיוּ בַמָּקוֹם הַזֶּה אֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל יי׳ וּפְנֵיהֶם קֶדְמָה וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים קֶדְמָה לַשֶּׁמֶשׁ וְאָנוּ לְיָהּ עֵינֵינוּ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָיוּ שׁוֹנִין לוֹמַר אָנוּ לְיָהּ וּלְיָהּ עֵינֵינוּ׃

הלכה: תִּירְגֵּם רַב קוֹמֵי דְּבֵית רִבִּי שִׁילָה. קָרָא גַּבְרָא. אַכְרִיז כָּרוֹזָא. אָמְרוּן לֵיהּ. קָרָא תַּרְנוּגְלָא. אֲמַר לוֹן. וְהָא תַנִּינָן בֶּן גֶּבֶר. אִית לָךְ מֵימַר בַּר תַּרְנוּגְלָא.

רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי. עֲשִׂירִית מִלְּמַעֲלָן. עֲשִׂירִית מִלְּמַטָּן.

אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא. וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִים אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא וְהֵמָּה מִשְׁתַּחֲוִיתָם. שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לַחַמָּה וּמִשְׁתַּחֲוִים לַהֵיכָל. אָמַר רִבִּי אַבָּא בַּר כַּהֲנָא. כִּי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי. וְכִי שְׁתַּיִם רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי. הָא וותְרָה לְאֶלֶף. אֶלָּא שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לַחַמָּה וּמִשְׁתַּחֲוִים לַהֵיכָל.

הלכה ו

משנה: אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֶשְׂרִים וְאַחַת תְּקִיעוֹת בַּמִּקְדָּשׁ וְלֹא מוֹסִיפִין עַל אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. בְּכָל יוֹם הָיוּ שָׁם עֶשְׂרִים וְאַחַת תְּקִיעָה. שְׁלֹשׁ לִפְתִיחַת שְׁעָרִים תֵּשַׁע לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר וְתֵשַׁע לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם. וְלַמּוּסָפִין מוֹסִיפִין עוֹד תֵּשַׁע. וּבְעֶרֶב שַׁבָּת מוֹסִיפִין עוֹד שֵׁשׁ שְׁלֹשׁ לְהַפְטִיר אֶת הָעָם מִן הַמְּלָאכָה וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל. עֶרֶב שַׁבָּת שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָג הָיוּ שָׁם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה שָׁלֹשׁ לִפְתִיחַת שְׁעָרִים שָׁלֹשׁ לְשַׁעַר הָעֶלְיוֹן שָׁלֹשׁ לְשַׁעַר הַתַּחְתּוֹן שָׁלֹשׁ לְמִלּוּי הַמַּיִם שָׁלֹשׁ עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ תֵּשַׁע לְתָמִיד שֶׁל שַׁחַר וְתֵשַׁע לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם תֵּשַׁע לַמּוּסָפִין שָׁלֹשׁ לְהַפְטִיר אֶת הָעָם מִן הַמְּלָאכָה וְשָׁלֹשׁ לְהַבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל׃

הלכה: תַּנֵּי. אֵין פָּחוּת מִשֶּׁבַע וְלֹא יוֹתֵר עַל שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. הֲהֵן תַּנָּיָא עֲבַד תְּקִיעָה וּתְרוּעָה וּתְקִיעָה חָדָא. וְהָהֵן תַּנָּיָא עֲבִיד כָּל חָדָא וְחָדָא מִינְּהוֹן חָדָא. שֶׁתִּמְצָא אוֹמֵר. שְׁלֹשׁ עַל כָּל מַטֶּה וּמַטֶּה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר. שְׁלֹשׁ עַל כָּל דֶּגֶל וְדֶגֶל. וְתַנֵּי. וְתֵשַׁע לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית. הָא חוֹרִי. מָאן דְּאִית לֵיהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ לִית לֵיהּ לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית. מָאן דְּאִית לֵיהּ לְמַעֲלָה עֲשִׂירִית לֵית לֵיהּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ. אָמַר רִבִּי זְעוּרָה. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁלֹּא הָיוּ תוֹקְעִין אֶלָּא לְנִיסּוּךְ הַמַּיִם בִּלְבַד. אֵין תֵּימַר לְמִילּוּיִין. נִיתְנֵי שָׁלֹשׁ לְמִילּוּיֵי הַמַּיִם שֶׁלְּיוֹם וְשָׁלֹשׁ לְמִילּוּי הַמַּיִם שֶׁלְּמָחָר. אִילֵּין אִינִין. וְהָא אִית לָךְ חוֹרְנִין תֵּשַׁע לְמוּסָפֵי שַׁבָּת. תֵּשַׁע לְמוּסָפֵי רֹאשׁ

חוֹדֶשׁ. וְתֵשַׁע לְמוּסָפֵי יוֹם טוֹב שֶׁלְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אֶלָּא כְמָאן דְּאָמַר. יִתְקָעוּ. לִפְנִים מִן הַמוּסָפִין יִתְקָעוּ. רַבָּנִן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. וַאֲפִילוּ כְמָאן דְּאָמַר. יִתְקָעוּ. לִפְנִים מִן הַמוּסָפִין יִתְקָעוּ. (תְּקוּעוֹת) [תְּקִיעוֹת] הָיוּ מוֹסִיפִין. לֹא הָיוּ מוֹסִיפִין תְּקִיעוֹת. רִבִּי חִייָה בַּר בָּא אָמַר. הִיא נֶבֶל הִיא כִינּוֹר. נִימִין יְתֵירוֹת בֵּין זֶה לָזֶה. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר אַבָּא. לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ נֶבֶל. שֶׁהוּא מַלְבִּין כַּמָּה מִינֵי זְמָר. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם רַב יוֹסֵף. עַל יְדֵי עוֹר שֶׁאֵינוֹ עָבוּד וְעַל יְדֵי נִימִין יְתֵירוֹת הָיָה מַלְבִּין כַּמָּה מִינֵי זְמָר. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר. עוּגָב זֶה אַרְדְּבְלִס. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. לֹא הָיָה אַרְדְּבְלִיס בִּירוּשָׁלַם מִפְּנֵי שֶׁהוּא סוֹרֵחַ אֶת הַנְּעִימָה.

חֲלִיל שֶׁלְּמְקַדֵּשׁ שֶׁלְּמִשֶּׁה הָיָה וְשֶׁל קָנָה הָיָה. נִשְׁבַּר וְתִיקְנוּהוּ וְלֹא הָיָה קוֹלוֹ עֶרֶב כְּמוֹת שֶׁהָיָה. חָזְרוּ וּנְטָלוּהוּ וְחָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה. צִלְצַל שֶׁלְּמְקַדֵּשׁ שֶׁלְּמִשֶּׁה הָיָה וְשֶׁלְּנְחוֹשֶׁת הָיָה. נִשְׁבַּר וְתִיקְנוּהוּ וְלֹא הָיָה מְצַלְצֵל כְּמוֹת שֶׁהָיָה. חָזְרוּ וּנְטָלוּהוּ וְחָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה. מַכְתֶּשֶׁת שֶׁלְּמְקַדֵּשׁ שֶׁלְּמִשֶּׁה הָיָה וְשֶׁלְּנְחוֹשֶׁת הָיָה. נִשְׁבְּרָה וְתִיקְנוּהָ וְלֹא הָיְתָה מְפַטֶּמֶת כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה. חָזְרוּ וּנְטָלוּהָ וְחָזְרָה לִכְמוֹת שֶׁהָיְתָה. אֵילּוּ שְׁנֵי כֵלִים שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ בְּבֵינְיַיִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא עָלְתָה עֲלֵיהֶן אֲרוּחָה. עֲלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר. נְחוֹשֶׁת מָרוּק. נְחוֹשֶׁת מְמוּרָק. וּכְלֵי נְחוֹשֶׁת מוּצָהֲב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדוֹת כַּזָּהָב. תְּרֵין אֲמוֹרִין. חַד אָמַר. חַד מִינְּהוֹן כִּתְרֵיי דְּדָהָב. וְחוֹרָנָה אָמַר. תְּרֵיי [מִינְּהוֹן] כִּתְרֵיי דְּדָהָב.

תַּנֵּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר. שִׁילּוֹחַ הָיָה מוֹצִיא מַיִם כְּאִיסָּר. אָמְרוּ. נַרְחִיבֶנּוּ וְיִרְבּוּ מֵימָיו. הִרְחִיבוּהוּ וְנִתְמַעֲטוּ מֵימָיו. חָזְרוּ וּגְדָרוּהוּ וְחָזַר לִכְמוֹת שֶׁהָיָה.

מַגֵּרִיפָּה. רַב וּשְׁמוּאֵל. חַד אָמַר. עֶשְׂרָה נְקָבִים הָיוּ בָהּ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מוֹצִיא מֵאָה מִינֵי זְמָר. וְחוֹרָנָה אָמַר. מֵאָה נְקָבִים הָיוּ בָהּ. כָּל אֶחָד וְאֶחָד הָיָה מוֹצִיא עֲשָׂרָה מִינֵי זְמָר. מִדִּבְרֵי שְׁנֵיהֶם הָיְתָה מוֹצִיאָה אֶלֶף מִינֵי זְמָר.

מוּסְפֵי שַׁבָּת וּמוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מִי קוֹדֶם. רִבִּי יִרְמְיָה סְבַר מֵימַר. מוּסְפֵי שַׁבָּת וּמוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ קוֹדְמִין. חֵיילֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה מִן הָדָא. שִׁירוֹ שֶׁל שַׁבָּת וְשִׁירוֹ שֶׁלְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ שִׁירוֹ שֶׁלְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ קוֹדֶם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. שַׁנְיָיא הִיא. דְּאָמַר רִבִּי חִייָה בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. כְּדֵי לְפַרְסְמוֹ וּלְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא רֹאשׁ חוֹדֶשׁ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. שׁוֹחֵט מוּסְפֵי שַׁבָּת וְאוֹמְרִים עֲלֵיהֶן שִׁירוֹ שֶׁלְּרֹאשׁ חוֹדֶשׁ. בְּרַם הָכָא. מוּסְפֵי שַׁבָּת וּמוּסְפֵי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ מוּסְפֵי שַׁבָּת קוֹדְמִין. עַל שֵׁם. כָּל הַתְּדִיר מֵחֲבֵירוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ.

הלכה ז

משנה: יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל חָג הָיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשָׂעִיר אֶחָד. נִשְׁתַּיְּירוּ שָׁם אַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים לִשְׁמוֹנָה מִשְׁמָרוֹת. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שִׁשָּׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם

שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשֵּׁנִי חֲמִשָּׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁלִישִׁי אַרְבָּעָה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בָּרְבִיעִי שִׁלְשָׁה מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּחֲמִישִׁי שְׁנַיִם מַקְרִיבִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשִּׁשִּׁי מַקְרִיב שְׁנַיִם וְהַשְּׁאָר אֶחָד אֶחָד. בַּשְּׁבִיעִי כּוּלָּן שָׁווין. בַּשְּׁמִינִי חָזְרוּ לַסֵּייס כִּרְגָלִים. אָמְרוּ מִי שֶׁהִקְרִיב הַיּוֹם לֹא הָיָה מַקְרִיב פְּרִים לְמָחָר אֶלָּא חוֹזְרִין חֲלִילָה׃

הלכה׃ תַּנֵּי. כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת שֶׁהָיוּ בַמִּקְדָּשׁ הָיוּ שׁוֹנוֹת וּמְשַׁלְּשׁוֹת בַּפָּרִים חוּץ מִשְׁתַּיִם הָאַחֲרוֹנוֹת שֶׁהָיוּ שׁוֹנוֹת וְלֹא הָיוּ מְשַׁלְּשׁוֹת בַּפָּרִים. רִבִּי לָעְזָר שָׁאַל. מָהוּ לְהַתְחִיל מֵהֶן לָרֶגֶל הַבָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. בַּשְּׁמִינִי חָזְרוּ לַסֵּייס כִּרְגָלִים. לֹא צוֹרְכָה דִילָא כְּהָדָא דְתַנֵּי בְשֵׁם רִבִּי נָתָן. דְּתַנֵּי רִבִּי נָתָן. שְׁמִינִי לֹא הָיָה בוֹ פַּייִס. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי נָתָן מָהוּ לְהַתְחִיל מֵהֶן לָרֶגֶל הַבָּא.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן. וְתַנֵּי כֵן. שְׁמִינִי רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ. פַּייִס בִּפְנֵי עַצְמוֹ. בָּרְכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. קְרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ. רֶגֶל. דְּאָמַר רִבִּי אַבִּין בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. כּוּלְּהוֹן כְּתִיב וּבַיּוֹם וְכָאן כְּתִיב בַּיּוֹם. לְלַמֶּדְךָ שֶׁהוּא רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ. פַּייִס. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. בַּשְּׁמִינִי חָזְרוּ לַסֵּייס כִּרְגָלִים. בְּרָכָה. אָמַר אִילָא. זְמַן. קְרְבָּן. פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד.

הלכה ח

משנה׃ בִּשְׁלִשָּׁה פְרָקִים בַּשָּׁנָה הָיוּ כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת שָׁוִין בְּאֵימוּרֵי הָרְגָלִים וּבְחִילּוּק לֶחֶם הַפָּנִים. בָּעֲצֶרֶת אוֹמֵר לוֹ הֵי לְךָ מַצָּה הֵי לְךָ חָמֵץ. מִשְׁמָר שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ הוּא מַקְרִיב תְּמִידִין נְדָרִים וּנְדָבוֹת וְכָל קָרְבְּנוֹת הַצִּיבּוּר וּמַקְרִיב אֶת הַכֹּל. יוֹם טוֹב סָמוּךְ לְשַׁבָּת בֵּין מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מִלְּאַחֲרֶיהָ הָיוּ כָל הַמִּשְׁמָרוֹת שָׁוִין בְּחִילּוּק לֶחֶם הַפָּנִים׃ חָל יוֹם אֶחָד לְהַפְסִיק בֵּינְתַיִם מִשְׁמָר שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ הָיָה נוֹטֵל עֶשֶׂר חַלּוֹת וְהַמִּתְעַכֵּב נוֹטֵל שְׁתַּיִם. וּבְשְׁאָר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה הַנִּכְנָס נוֹטֵל שֵׁשׁ. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַנִּכְנָס נוֹטֵל שֶׁבַע וְהַיּוֹצֵא נוֹטֵל חָמֵשׁ. הַנִּכְנָסִין חוֹלְקִין בַּצָּפוֹן וְהַיּוֹצְאִין בַּדָּרוֹם. בִּלְּגָה לְעוֹלָם חוֹלֶקֶת בַּדָּרוֹם וְטַבַּעְתָּהּ קְבוּעָה וְחַלּוֹנָהּ סְתוּמָה׃

הלכה׃ כְּתִיב חֵלֶק כְּחֵלֶק יֹאכֵלוּ. יָכוֹל אַף בְּשְׁאָר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה כֵן. תַּלְמוּד לוֹמַר. לְבַד מִמְכָּרָיו עַל הָאָבוֹת. חוּץ מִמַּה שֶׁמָּכְרוּ אָבוֹת לַבָּנִים. אַתְּ שַׁבָּתְךָ וַאֲנִי שַׁבָּתִי.

וּבַעֲצֶרֶת אוֹמֵר לוֹ הֵי לְךָ מַצָּה הֵי לְךָ חָמֵץ. אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי הֵי לְךָ חָמֵץ [הֵילָךְ מַצָּה]. מָאן דְּאָמַר. הֵילָךְ מַצָּה. שֶׁהוּא חָבִיב. מָאן דְּאָמַר. הֵי לְךָ חָמֵץ. שֶׁהוּא תָדִיר.

אָמַר רִבִּי לֵוִי. כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת הָיוּ נְתוּנוֹת בַּדָּרוֹם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה. מַתְנִיתָה אָמְרָה כֵן. חָל יוֹם אֶחָד לְהַפְסִיק בֵּינְתַיִם. רִבִּי יוּדָה בֶּן טִיטָס בְּשֵׁם רִבִּי אָחָא. קְרֵייָא מְסַיֵּעַ לָהֵן תַּנָּייָא. וְעַתָּה מַה יֵּשׁ תַּחַת יָדְךָ חֲמִשָּׁה לֶחֶם תְּנָה בְיָדִי אוֹ הַנִּמְצָא. וַאֲחֵימֶלֶךְ מִן הַמִּשְׁמָר הַיּוֹצֵא הָיָה.

הַנִּכְנָסִין חוֹלְקִין בַּצָּפוּן וְהַיּוֹצְאִין בַּדָּרוֹם. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל. כְּדֵי לַחֲלוֹק כָּבוֹד לַנִּכְנָסִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּירִבִּי בוּן. לֹא מִטַּעַם זֶה אֶלָּא בְּגִין דְּתַנִּינָן. כָּל הַנִּכְנָסִין לְהַר הַבַּיִת נִכְנָסִין דֶּרֶךְ יָמִין וּמַקִּיפִין וְיוֹצְאִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל.

בִּלְגָּה לְעוֹלָם חוֹלֶקֶת בַּדָּרוֹם. מִפְּנֵי מִרְיָם בַּת בִּלְגָּה שֶׁנִּשְׁתַּמְּדָה וְהָלְכָה וְנִישֵּׂאת לְסַרְדִּיוֹט אֶחָד מִשֶּׁל מַלְכוּת בֵּית יָוָן. וּבָאָה וְטִפְּחָה עַל גַּגּוֹ שֶׁלְמִזְבֵּחַ. אָמְרָה לוֹ. לוּקוֹס. לוּקוֹס. אַתָּה הֶחֱרַבְתָּה נִכְסֵיהֶן שֶׁלְיִשְׂרָאֵל וְלֹא עָמַדְתָּ לָהֶן בִּשְׁעַת דּוֹחֲקָן. וְיֵשׁ אוֹמְרִים. עַל יְדֵי שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ לַעֲלוֹת וְלֹא עָלַת. וְנִכְנַס יְשֵׁבְאָב וְשִׁימֵּשׁ תַּחְתֶּיהָ בִּכְהוּנָּה גְּדוֹלָה. לְפִיכָךְ בִּלְגָּה לְעוֹלָם בַּיּוֹצֵא וְיֵשׁבְאָב בַּנִּכְנָס. וְיִעָקְרוּ אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ. לֵית יְכִיל. דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. קְשֵׁה לִפְנֵי הַמָּקוֹם לַעֲקוֹר שַׁלְשֶׁלֶת יוֹחֲסִין מִמְּקוֹמָן. וְיַעֲשׂוּ אוֹתָן עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ. לֵית יְכִיל. [דִּכְתִיב] הֲמָה יִסַּד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרוֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם. בְּאוֹמָנוּתָם. אוֹמָנוּת גְּדוֹלָה הָיְתָה שָׁם שֶׁאֵין מִשְׁמַר נוֹטֵל וְשׁוֹנֶה בִּשְׁדֶה אֲחוּזָה עַד שֶׁיִּטּוֹל חֲבֵירוֹ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. חִישַׁבְתִּים שֶׁאֵין מִשְׁמַר נוֹטֵל וְשׁוֹנֶה בִּשְׁדֶה אֲחוּזָה עַד שֶׁיִּטּוֹל חֲבֵירוֹ.

וְטַבַּעְתָּהּ קְבוּעָה. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב יְהוּדָה. טַבָּעוֹת עָשׂוּ לָהֶן רְחָבוֹת מִלְּמַעֲלָן וְצָרוֹת מִלְּמַטָּן. וְחַלּוֹנָהּ סְתוּמָה. שֶׁלֹּא הֶעֱמִידוּ אוֹתָהּ עַל סַכִּינֵיהֶן. כַּהִיא דְתַנִּינָן תַּמָּן. הוּא הָיָה נִקְרָא בֵּית הַחִילְפוֹת. שֶׁשָּׁם הָיוּ גּוֹנְזִין אֶת הַסַּכִּינִין.